

SZULTÁN FORRÁS

DÚS LITHIUM TARTALMÚ GYÓGYVIZ

BRÓM ÉS LITHIUM
TARTALMÁNÁL FOGVA PÁRATLAN
SZER VESE ÉS HÓLYAG-BAJOK
ELLEN.

A SZULTÁN GYÓGYFORRÁS
VÁLLALAT IGAZGATÓSÁGA:

BUDAPEST

IV. FERENCZ JÓZSEF RAKPART, 22.

TELEFON 111-93

BUDAPESTI FÖRAKTÁR IV. FERENCZIEK TERE 3. TEL. 5-12.

TISZTA KELLEMES IZŰ,
SZÉNSAVDÚS
ÜDÍTŐ ITAL.

NINCS KELLEMETLEN UTÓIZE.

KÜTKEZELŐSÉG
ÉSKÖZPONTI IRODA:

EPERJES

TELEFON 74.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, ÁPRILIS 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
Ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 18 korona.
Félévre — 8 korona.
Negyedévre — 4 korona.

A *Világkronika*-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

PETŐFI NEVELŐJE ÉS A NEMZETISÉGEK.

A múlt év vége felé a fővárosi napilapokban az a hír jelent meg, hogy Petőfinek a „nevelője” Koren István, volt szarvasi tanár, a pánszláv eszmék terjesztőjeként szerepelt volna Szarvason.

Nevezett pedagógus több mint egy félszázadon keresztül oktatta, nevelte a magyar tanulóifjúságot. E téren szerzett érdemei minden

kétségen felül állanak. Arczképe Vajda Péter, Greguss Ágost, Ballagi Mór, s a főgimnázium egyéb volt jeles tanárainak arczképe mellett, ott ékesíti a szarvasi főgimnázium dísztermének a falát.

Hogyan merülhetett fel tehát a magyar tanári kar ezen jeles tagja ellen — halála után majdnem két évtizeddel a fentebb említett ominózus vád?

E sorok írója Koren Istvánban a maga

volt tanárát tisztelheti. Mint szarvasi tanuló, az ő házában laktam és asztalánál étkeztem négy éven keresztül.

Igy közvetlen tapasztalás, személyes érintkezés folytán szerzett benyomások, emlékek alapján tehetek biznyságot arról: minő elveket vallott a nemzetiségi kérdésre nézve az a férfiú, a kit a magyar irodalomtörténet úgy ismer, mint a ki Petőfinek — aszódi tanuló korában — első nyilvános tanítója, nevelője volt?!

KOVALD

FEST. TISZTIT.

GYÁR-ÉS-FŐÜZLET BUDAPEST

TÖRV. BEJ. VÉDJEJY.

GYŰJTŐTELEPEK
A SZÉKESFŐVÁROS
MINDEN RÉSZÉBEN.

KÉPVISELETEK
A VIDÉK
LEGTÖBB VÁROSÁBAN.

Baditz Ottó: Hazafelé.

Rottmann Mozart: Táncozhoz készül.

Koren István nagyon szerette a tót népet. Ezt értették félre, ebből voltak le hamis következtetéseket sokan.

Mint botanikus és természettudós, tudta, hogy nincsenek fajok válfajok nélkül.

Azért boszankodott és mintha a haját húzták volna, úgy érezte magát, midőn azt hallotta hangoztatni, hogy a «tótok nem magyarok».

Kivitt minket — nála lakó és kosztoló tanulókat — a kertjébe. Megmutatta ott a sorokban egymás mellé ültetett különféle fajú szőlőtövéket. A veres «dinkát», a fehér «góhért», a fekete «kadarkát» és a hosszúkás boggyójú, zöldes színű «kecskeceset», — azután így szólt:

«Van-e itt, a sorokban: kőkény, galagonya, számarkóró s általában olyan tő, mely nem szőlőt terem?»

Mikor rámondtuk, hogy: «nincs», — akkor mosolyogva kérdezte: «hát akkor mily badar beszéd az, hogy Magyarország szőlőskertjében volnának olyanok is, a kik — nem magyarok?»

«A tótok — folytatta tovább — nem tartoznak a magyarságnak azon csoportjához, melyeknek típusai *Scythiából*, napkeletről jöttek be ez országba, milyenek: a turániak, székelyek, jászok, kunok, zsidók és cigányok. Hanem azok csoportjához tartoznak, a kiket Árpád *Pannónia* földjén talált. Őket ki nem irtotta, hanem legyőzte, meghódította. Azokat pedig, a kik megadták magukat, keblére ölelte, mint a hogy a férfi keblére öleli azt a nőt, a kit megszeretett s a kivel házasságra lépett. Így pannoniai eredetű magyarok: a tótok, oláhok, ráczok, szászok, svábok, — és a régi kvádok, hienzek, krikehájok, — uturgusok-kuturgusok és egyéb, e fajta nemzetségek ivadékai.»

Különösen szerette *Petőfinek* azt a költeményét, melyben a költő a földet «Isten kalapja»-nak, és hazánkat «bokrétá»-nak mondja rajta.

«Hát ha Magyarország szép virágos kertjében — mondá — nem volnának oly sokféle kiváló, jeles tulajdonságokkal felruházott népek, mint a hogy tényleg vannak; ha csak *egy válfaja volna a magyarságnak*: hogy lehetne akkor Magyarország a legszebb «bokrétá» — az «Isten kalapján»?»

«Nem kell taposni — úgymond — a szép virágokat! Csak arra kell vigyázni, hogy senki bürköt, szerbtöviszt, vagy egyéb olyan növényt, mely mérges, bódító, kellemetlen illatú s a mely megszúrná a szagolónak az orrát, — ne kössön ama bokréta, mely az «Isten kalapjának» a legszebb dísz!»

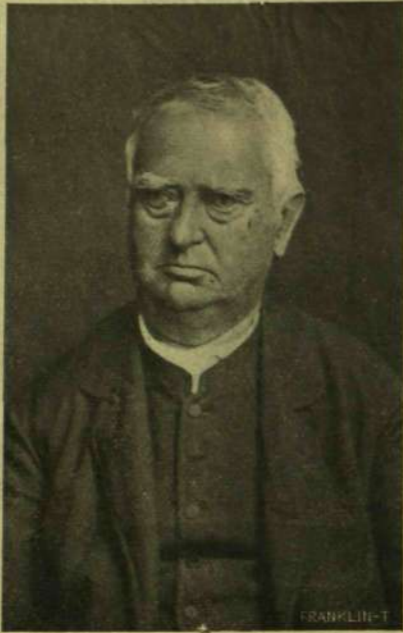
A Szvatopluk «fehér lová»-nak a meséjén is mosolyogni szokott volt *Petőfinek* a nevelője. «Szép, szép! — szokta volt mondani. — Úgyesen van kigondolva. De tudok én annál még szebb mesét arról, hogyan hódította meg Árpád a tótokat?»

Azután elmondta azt a másik, szebb mesét. «Mikor a *Scythiából* kijött a két törzs — kezdé a mesét — Árpádot megválasztotta a maga fejedelmének a «magyari»-nak nevezett második törzsből és így «magyari» név alatt egy nemzettel egyesültek s egymás között megkötötték a vérszerződést: ezen nevezetes, világtörténelmi fontossággal bíró eseménynél ott voltak a mi kedves drótsainknak az ősei is.

Pannonia földjéről jöttek. Elbeszéltek a fényes, szép öltözötű vitézeknek: hogyan bánik az ő véreikkel otthon, az Attila volt birodalmában, — a «gonosz isten», — a *Parom*?! Nem elégedett meg azzal, hogy a frankok által rabszjára függette őket. Még a germánokat is áthozta a Duna és Elba hídján. Ezek vízbe fojtják, a nyelvüket kivagdossák azoknak, a kik nem az ő nyelvükön beszélnek.

Elbeszéltek azt is, hogy mikor Attilának a fia: *Csaba* vezér visszament Ázsiába — az ő őseik nem mehettek vele. Visszamaradtak ott az Alduna vidékén, — Tótorszámban. Mivel kevesen voltak, bizony ők nem őrizhették meg a nyelvüket. Mert kivagdosták volna azt a szájukból a más nyelvű népek. Azért kénytelenek voltak elszlávosodni.

De megálmodták azt, hogy még egyszer magyarok lesznek ők. Hogy az ő késő unokáik

KOREN ISTVÁN.

egy nagy *Békésabát* fognak alapítani. Az «aranyzarvas» pedig, mely a magyarokat Pannónia földjére fogja vezérelni, — ott a hármas Kőrös partján, a *Rohoska*-féle szélmalom mellett, a hol Magyarországának geográfiai közepe van, meg fog állapodni, hogy legelészen és a «populus szarvasiensis» számára helyet mutasson ki a letelepedésre.

Mikor Árpád ezeket meghallotta, megsajnálta és megvizsgálta *Csabanak* visszamaradt gyermekeit, így szólván hozzájuk:

«Majd másképp lesz ez, ha mi birtokunkba vesszük Attilának az örökségét.»

Azután rámutatott a körülötte csoportosult hét vezérré és ezt kérdezte tőlük:

«Ha majd eljövünk titeket felszabadítani: melyiket választanátok ezek közül a ti vezéreteknél?»

Felragyogott a szemük a mi kedves őseinknek. Miután magyarul nem tudtak jól, — csak újjal mutattak rá a legszebb, legdaliásabb vitézre és az ő anyanyelvükön így kiáltottak fel:

«Tohoto! Tohoto!»

Elmosolyodott Árpád és így szólt hozzájuk: «Legyen hát *Toholom* a ti vezéretek!»

És az egész magyarság rázúgta: «Éljen Tohotom, a *Csaba* visszamaradt népének a vezére!»

Igy lett Tohotom — vagy szittya kiejtés szerint *Tuhutum* — a tótok vezére, regebeli őse!

«No hát, fiaim! — kérde mosolyogva *Petőfi Sándor* nevelője, — nem szebb mese ez a «fehér ló» meséjénél?»

Rosz néven vették Koren Istvánnak, hogy a Matyiczára és a rócei gimnáziumra alapítványt tett.

Pedig erre is csak a tót nép iránti nagy szeretete készítette.

Ugyanazon indokból s ugyanazon feltevés alapján tette ezt, mely *Zsedényi Edét* és az evangélikus egyháznak nem egy becsületes, kifogástalan hazafiságú tagját — úgy a világiak, mint az egyháziak közül — arra indítá, hogy nevezett kulturális intézeteket anyagilag támogassák.

A tót népnek ez igazi barátai alapítványokat tettek ezen intézetekre abban a hitben, hogy azok csakis a tót nyelv és kultúra ápolását fogják a maguk céljainak tekinteni, — azon kereteken belül, melyeket Árpád imája és a magyar nemzet ezeréves multja, — Szent-István birodalmában mindenki számára kitűzött.

Nem tételezték fel azt, hogy a tót nép kultúrája valaha ellentétbe jöhetne az Árpád vezérére alatt egy nemzettel alakult népek: a magyar nemzet érdekeivel.

Ebben nem is csalódtak. De csalódtak azokban, a kik a tót nép ősi hagyományaitól eltérve, a tót nép fejlődésének új irányt szabtak.

Miféle irány ez?

Annak jellemzésül álljon itt egy levél, mely

egy, *Túróc-Szent-Mártonban* megjelenő lapban az 1886-ik év jan. 15-én látott napvilágot, *Csanádmegyéből* keelve s melyben egyebek közt ez olvasható:

«Hát nekünk, *szarvasi tótoknak* mit üzen ön?» (t. i. a csanádmegyei levélíró.) Ti is akadályára vagytok egy bizonyos aradi *Lapátosnak* és bántja őt a ti hatalmas tömegetek és az, hogy szláv fajotokhoz ragaszkodtok. Az a Lapátos úr a fejét veri a falhoz, hogy nem tartjátok a «Szarvasi Ujságot», *okolván azért a ti nagymivelttségű lelki atyátokat és az ifjúság nevelésében, a becsület munkájában megöszült érdemes aggastyánt K.(oren)t, a kinek szíve annyira szereti azt a megkínzott kirabolt, megcsúfolt szláv nemzetet.* Ő nektek él, — a nemzetnek, annak az árvának; jutalmaztatok meg őt legalább azzal, hogy szeretettel simuljátok hozzá. Ő egyike közületek ama kevés választottaknak!

Ti szlávok vagytok! Csak buta fej, a szláv nemzet árulója, romlott és alávaló ember tagadhajta azt, a mit bizonyít az Isten, az emberiség és a természet, — hogy ti szlávok vagytok. A ki ezt az elvet vallja, az adhat nektek tanácsot, hogy mely úton járjatok. De mind az, a ki tagadja, hogy szláv és nem ismeri el a fentebb jelzett elv igazságát és a nép vezéréül tolja, fúrja fel magát, — a hazának árulója. Az a Lapátos azt akarja, hogy «ujság»-okat tartsatok és olvassatok, melyeket nem értetek. Neki tehát nem a ti művelődés-tek és a hazának felvirágzása, — de inkább az fekszik az ő fekete szívében, hogy titeket a nemzettől elszakítson!

Hát a ti saját nemzeteteket kellene megtagadnotok egy, az *idegen elem* (a magyar) körül ugrádozó sehonnai éhenkórász kedvéért? No, eljön az idő és el kell jönnie, midőn a világ felett kitört istenitélet nekünk, szlávoknak megítéli azon jogokat, melyek hozzánk méltók volnának és megszegyenítse a mi ellenségeinket, a kik hálátlanul lábbal tapossák ama feltört kezeknek a hólyagjait, a melyekből élnek.

Boldog új évet! *A népek barátja.*

Ime! mily rettenetesen félremagyarázták, kizsákmányolták «az ifjúság nevelésében és becsületben megöszült aggastyánnak», Koren Istvánnak a tót nép iránti szeretetét azok, a kik a trójai falovat *Vajda Péter* városába bevontatni és a «hungarus» szónak helytelen értelmezésére alapított magyar-gyűlöletet a «populus szarvasiensis» szívébe becsempészni akarták.

És «*Petőfinek* a nevelője» mit tett, midőn a nevével üzött ezen visszaélésről értesült?

Leveleket írt *Talay* Istvánnak, a szarvasi főgimnázium akkori igazgatójának, melyben tiltakozott azon szerep ellen, melyet neki a tót lapokba író, névtelen «népbarátok» szántak.

A «Szarvasi Ujság»-ban megmagyarázta a közönségnek, hogy neki — a tót nép iránti nagy szeretete mellett — esse ágában sincs a «magyar nemzet» mellett más «nemzet»-ről álmodozni; hogy sohasem lelkesedett a *Kollár János* «Szláv Öcéra»-jában megénekelt politikai ábrándkép megvalósításáért, — sőt a történelmi multjánál s hivatásánál fogva magyarosodásra utalt tót népet a magyar nemzet egyik legbecesebb, legértékesebb válfajának tartja.

A vele tótul beszélgetni szerető «apókák»-hoz és «mamókák»-hoz pedig kedélyesen így szólt:

«Lárom-lárom!
Ne pojdem z Kollárom!»

Magyarul:

«Lárom-lárom!
Nem jár eszünk a Kolláron!»

Ez a mondas ma is szálló ige gyanánt él a szarvasi nép ajkán.

És ezzel a jelszóval *Szarvason* agyon volt ütve minden hatás és eredmény, melyet a csanádmegyei «népbarát» fentebbi levele által a szarvasi nép között elérhetni remélt.

Nem akadt ott senki, a ki a «megkínzott, kirabolt, megcsúfolt szláv nemzetért» csak a füle hegyét is megmozdította volna.

Sőt inkább, a magyar eredetére büszke szarvasi nép szívében — szláv szimpatiaik helyett — a magyar nemzeti érzésnek hamu

alatt lapangó tüze csapott fel hatalmas lángokban, — ama légáramlat által szítva, melyet a fentebbi csanádmegyei levél a hazafias körökben keltett.

Az «aranyzarvas» meseje és a *Tuhutumról*, mint a tótok regebeli őseről, — a szarvasi nép körében élő hagyomány fokozott mértékben kezdte táplálni a nép hazafias érzésének a tüzeit.

Összes népiskoláikat magyar tannyelvűekké változtatták át.

Eszükbe jutott *György Vilmos*, a kit a híres szarvasi pap és békésmegyei esperes: *Haviár* Dániel temetésén a szarvasi nagytemplomban mondott nagy hatású beszéde után — egyhangúlag meg akartak választani a maguk lelkészének s három esztendeig akartak várni rá, csak hogy ezen idő alatt az «aranyzarvas»-nak elnevezett orosházi magyar pap, az «apókák» és «mamókák» kedvéért, tótul is megtanuljon.

Ezen általános felbuzdulás hatása alatt elhatározták, hogy az új templomban minden második vasárnap csakis magyar isteni tiszteletet fognak tartani.

Ez a hangulat azóta *Szarvason* folyton emelkedőben van.

Igy tehát azt a vádat, hogy «*Petőfinek* a nevelője» *Szarvason* pánszláv eszméknek lett volna terjesztője, — maguk az események, — a szarvasi népek magyar irányban való fejlődése — minden szónál nyomósabban megcáfoltak.

A tanári pályáról nyugalomba vonult «aggastyán» — életének utolsó éveiben — azon tudatban rendezgethető növénygyűjteményének vaskos köteteit, melyek szerény lakásának egy egész szobáját elfoglalták, — hogy rendben hagyja maga után a szénáját.

Rendben is hagyta.

Ne háborgassák tehát siri álmát azok, — a kik az ő szereplését a csanád megyei «népbarátok»-ok által írt epistolák alapján kívánják megítélni.

Jeszenszky Károly.

ÁLMOK KIRÁLYFIA...

Álmok királyfia

A hol büszkén járok:

Utam mindkét felén

Hajladoznak felém

Büszke, szép virágok.

Csak Te nem vagy köztük,

Ki után én járok.

S nem tudom, merre jársz,

Nem tudom, merre vársz.

Te, a kit én várok.

Te egyszerű, csendes,

Alázatos lélek,

Álmodott virágom...

— Tudnám csak, mely tájon:

De megkeresnélek!

Királyi pálczámat,

Kinceses tarisznyámat

De eldobnám nyomban —

Lennék országodban

Örökhű jobbágyad.

Gőgömet letörné

Alázatoságod,

Oh, tudnám csak, hol vagy?

— Jaj, ha csak álom vagy

Te ezerszer vágótt!

Büszke királylegény

Százsor jaj úgy néked:

Egy-virág kereső,

Egy-álom kergető

Utad nem ér véget!

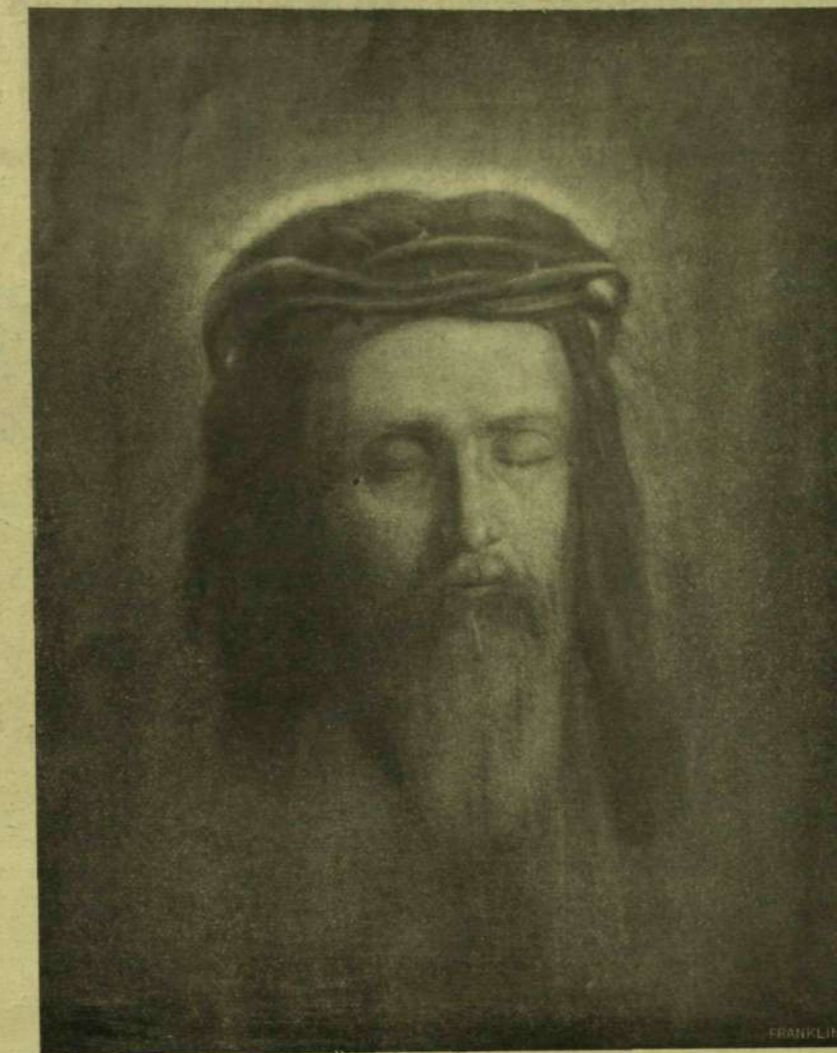
És ha így véget ér,

Ezerszer jaj akkor:

Leroskadsz egyedül

Nagy szeretetlenül

A nagy alkonyatkor...

Kacziány Ödön: Pax.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Ki síroddhoz jön is,
Döbbenve fut vissza.
— Jogarod rajt ott lesz,
De már: koldusbot lesz.
Szép kinces tarsolyod:
Keshedt, ütött-kopott
Rongy koldustarisznya!

Lampérth Géza.

JEGYESEM.

(Sully Prudhomme.)

A hitvestársat, kit szívemnek szánt a végzet,
Betöltni ifjú vágyamat,
Nem láttam még soha; de egyet bizton érzek:
Hogy élnie kell itt alatt.

Kora s kötelmei létét szűk körbe vonják.
Tanyája ide kis szoba:
Szép engedelmesen naponta ott vesz órát
S az anyja nincs távol soha.

Anyám, beszélj neki az Istenről, a Szűzről
S a szentekről unatlanul.
Hadd égesen gyertyát, félvén a sújtó tűztől.
Midőn az ég haragra gyúl.

Milyenek kívánom? Legyen komoly, de
Szeressen s féljen: így nevelj! [gyöngéd.
Oltalmul hadd vegye véremnek minden esőppjé
S dédelgetőül szívemet!

Igy ismeretlenül társam vagy és szeretlek,
Régóta élsz együtt velem,
Láthatlan jegyese, kit nem nevezhetek meg,
De szolgáltatlak szüntelen.

Hogy nem láthat szemem, álmod bűvöl elém,
Gondozlak s óhajod lesem:
«Mit kívánsz? — Ime vedd! — Vigyázz, az esti
Még hűlsz, ne menj ki édesem!» [széiben

Szigort is tétetek, éreztetvén hatalmam,
Szeliden feddlek olykoron,
De letörölöm könyved a másik pillanatban
S bocsanatért rimánkodom.

Fehér ruhádba' majd, távol hely rejtékében,
A partra ülsz, ha jó a nyár.
Mily édes lesz veled elszökní észrevétlen,
Ha új vidék bűbája vár.

S mégis, minő sivár mit folytatok, az élet,
Pedig boldogságom, lehet,
Mellettem elhalad s a nagy tömegbe téved,
Hol rá többé sosem lelek.

Lehet, hogy már talán a sors utamba hozta
Imádott eszményképemül.
Lehet, hogy ugyanegy utcán járunk naponta,
De ő mögöttem, én elül.

S ahogy találkozánk bármely pontján a
Mósolygamon se vón' szabad; [térnek,
Hisz ismeretlenül nem ekképen beszélnek:
«Te vagy, kit rég várok, magad.»

Egy nap, — csak én tudom, mit szenvedek
Gondoltam: Ő közel feléd! [azóta —
S így szóltam: «Te vagy!» Csalódtam, vissza-
Midőn kezem nyujtám, kezét. [vonta,

Azóta hallgatok, azóta árva leltem
Frigyünk távol bilincseit
Istenre bízza, ki az átfutó szelekben
Növényt növénynyel egyesít;

Hacsak, hogy megfoszszon bírástól örökre,
El nem ragadta a halál, —
Gyermekkorába' még, téged, sorsom jövője,
Ki hitvesem sosem valál.

Francziából fordította: *Szabados Ede.*

Aggházy Gyula: Lakodalom.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

IRTA MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Nagyot kaczagott az idegen.

— Kendből jó Isten lett volna, anyóka, — mondá és harmadszor is húzott a kancsóból, melyhez az öreg Bibók hozzá se nyúlt, — könnyen bána el a büntetteddel.

— Oh, pedig én buzgó keresztény vagyok, nagy jó uram. Igaz, hogy a templomba nem járok, mert az ebédet kell főzöm, a tekintetes alispán úr meg nem eheti a más főztét, hanem azért minden lefekvéskor, a mint eloltom a gyertyát és leeresztem, megkövetem alásan, a szoknyáimat, elmondom az én napi imádságomat, olyan az én lelkem, nagy jó uram, mint egy fehér galambé, de hogy is pártolom én a gonosz tetteket, csak az az egy hibám van, ha hiba, hogy a véretem is odaadnám az uramért és ha már fenekednek ellenében a löcseiek, százszor odanyújtanám a nyakamat ő helyette. De hát csakugyan fenekednek? És mit akarnak, kérem alásan?

— Azt majd csak magának a viceispán úrnak mondom meg, — felelte Bibók Zsigmond (mert csakugyan ő volt). — Délután ugyis egy kis dolgunk lesz a színe előtt. Nem készül valahova délután?

— Úgy gondolom, itthon lesz.

Marjáné nem folytathatta tovább a beszélgetést, bucsúzott és hazasietett, miután ott künn a sárga földig leszólt a hazaérkezett Bibókot.

— Utálatos egy ember. Olyat mutat, mint egy hegyi bunyik. A híres Jánosikot láttam egyszer, de jóval becsületesebb arca van. És még anyókanak nevezett a szemtelen! Pedig öregebb nálamnál. Oh, szegény Bibókné, szegény Bibókné!

Elválván Vojkánétól, libegette futott haza,

hogy az alispánt értesítse a nevezetes esetről és jelezze a rossz híreket, melyeket Zsiga úr Lőcséről hozott, de már elkésett, legalább részben, mert míg ő Bibóknéknál járt, az alatt a fiatal Görgey György érkezett meg a kastélyba lóháton s töviről-hegyire elbeszélte a Lőcsén történeteket és a városi tanács bosszút lihegő határozatait.

Az alispán sápadt volt, mint a fal, bágyadt-ság, kimerülés látszott a szemein és egész magatartásán. A mint figyelmesen hallgatta öcsését, szinte fölélénkült egy kicsit.

— Azt gondolod, az életemre törnek? — kérde csendesén.

— Azt nem mondhatom. Annyira talán mégse vakmerők, hogy Szepes vármegye alispánjához merjenek hozzá nyúlni. Hanem azért jó lesz oda nem jönni, mert a szász nehezen bolondul meg, de ha egyszer megbolondul, hát nagyon megbolondul.

— Abban igazad lehet, — mondá az alispán. — Azt az örömet nem teszem meg nekik, hogy oda menjek, mert ahhoz nekem kellene megbolondulni, már pedig mégis csak inkább ők bolonduljanak meg.

— Legokosabb lenne, ha bátyám uram elvonulna innen, mondjuk, vagy egy fél esztendőre, apám uramékhöz Toporcra. Addig elpárolog a haragjuk.

— Hogy megszökjem? Nem, azt nem tehetem. Egyrészt azért, mert gazdátlanul maradván jószágom, mindenemet feldúlják, tönkretennék. Másrészt nem tehetem, mert Görgeynek hívnak.

— Hát nem fél itt?

— Azt meg én nem mondhatom. Sőt bevalom neked, hogy félek, de nem Lőcse városától. Ezek a falak elég erősek, s ha egy kicsinyt begyakoroltam a jobbágyaimat s egy pár jó zsoldost fogadok melléjük, akárki ellen is meg tudom magamat védeni. A kitől én félek, az...

— A császár?

— Nem, az a kisbiró. Attól a kisbirótól félek én, öcsém, a ki én bennem lakik s a ki már Kaint is megbüntette annak idején és azóta mindenkit, a ki így vétkezett. Tegnap óta a hatalmában vagyok és érzem a sújtó kezét. Mindjárt az első percztől kezdve elvette étvágyamat, álmomat, nyugalmamat, s a mi egyebet a világból még meghagyott, az már igen keveset ér.

— Attól tartok, nagyon sötéten nézi a dolgot, Pali bácsi.

— Megadom magamat sorsomnak, — felelte az alispán rezignációval. — Tudtam, hogy valami ilyes vége lesz egyszer szertelen heveskedésemmek, küzdöttem ellene minden erővel, úgy látszik, hasztalan volt.

Görgey Pál tényleg már tegnap meg volt rendülve, mikor a visszaküldött hajdu meghozta a hírt, hogy a löcsei bíró meghalt. Nagy nyugtalanság fogta el. Azok a titkos hangok szölgöttek, melyek ilyenkor a falakból is kihasadnak. Este a félhomályban a Kramler bíró alakja látszott kilépni a szobaszögletekből. Éjjel, mikor a szemét behunyta, legott jött a bíró és leült az ágya szélére. Felkelt, felöltözött inkább, minden szobában meggyújtotta a gyertyákat s úgy járkált fel s alá egész éjjelig, elgondolván az eset következményeit. Majd leült az íróasztalhoz s leveleket irt; egyet Dessewffy Károly referendáriusnak Bécsbe, a másikat neczpáli Justh Mihálynak Budára, melyekben vázolta a közte és a löcsei bíró közt támadt egyenetlenséget s annak ilyen szerencsétlen kimenetelét, kérvén az illető urakat atyafiságos szeretettel, hogy az egyik az udvarnál, a másik a nádorispánnál adogassa be az esetet olyan formában, hogy az valami főbenjáró causa criminalisnak ne tekintessék. «Hiszen ha az a kis árva lányom nem volna, nem sokba tekinteném a halálotam sem, — végzé, — de így kénytelen vagyok instancziálni kegyelmeitekénél. Elég baj nekem, hogy az Istennél

Jendrassik Jenő: Rózi.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Márk Lajos: Női arckép.

nem bírom elvégezni ezt a tettemet, ne nehezteljenek meg gondol teli fejemet az világi hatalmak, ő felsége és a méltóságos nádorispán, a milyen idők járnak, bizony még hasznomat is vehetik. N. B. Kramler bíró nem volt nemes ember.»

A két levéllel mindjárt reggel útra kelt Preszton, a mi egy kis enyhülést okozott neki. Azt hitte, ezzel körülbelül el van igazítva a dolog törvényes része. Arra, hogy Lőcse városa annyira élére állítsa a kérdést, nem gondolt. A macska fél Lőcsétől, nem én, — gondolta magában, abban a hitben, hogy legfeljebb éles beszédek lesznek a városházán, vagy hogy egy deputáció verődik össze a főispánhoz, a melynek eredménye az lesz, hogy hosszadalmas pertraktálások után az alispán (már mint ő) egy sajnálkozó nyilatkozatot tesz a megyei közgyűlésen, mely a polgárok büszkeségét legyeztetni és vagy száz forintot izzad ki a városi kórházra, esetleg más célokra, a mi viszont a kapsziságukat elégíti ki. Ilyenben szokott a városok haragja elgőzölgönni. Hanem az a határozat, hogy a város mindaddig gyászot visel, s hogy a Kramler bíró keze bebalzsamoztatván, csak akkor temettetik el, ha rajta bosszút állnak, ez mégis meghökentette. E főkuszpókuszok neki is imponáltak. A titokzatosságban roppant erő van. Hogy mily komolyba veszi, eltöltölte Gyuri előtt, de látszott, hogy gondolatokba merül. Kezeit hátra rakva, méri a szobát s szemeiben némi élénkség gyúl ki. Az új irányból érkező veszedelem inkább felvillanyozta, mintsem leverte. Volt egy kis új táplálék a lelkének. Ellenséges mozdulataik ellen védekező mozdulatokat eszelni ki. Ez legalább szórakoztatni fogja. Hiszen mégis

csak szivesebben harcol szászokkal, mint kísér-tetekkel.

— És nem tudod, milyen terveik vannak?

— Nem tudom, Pali bácsi. A szászok nagyon tudnak hallgatni. De ha közlékenyek volna-nának, nekünk megyei embereknek akkor sem árulnák el, a mit forralnak. Mi csak annyit tudtunk meg a megyeházán, a mennyit ők láttak szükségesnek nyilvánosságra hozni.

— Sokat érne, ha megtudhatnánk egyet-mást. Beszélj bizalmasan Grodkovszkyval, az hü emberem és a Pálfalvi feleségének udvarol. No, mért rezzentél úgy össze? Vagy talán te is fiam, Brutus? . . .

— Nem én, Pali bácsi.

— Elpirultál imposztor, de én azért mégis elhiszem. Hát beszélj Grodkovszkyval. Igérd meg neki nevemben, hogy szolgabíró lesz, ha valamit megtud az asszony révén. Pálfalvi papucs alatt van s még a tanács titkait is ki bírja belőle húzni az asszony, különben is locsi-fecsi ember. Ha valami lényegeset megtudtok, staféta hozza akár éjjel, akár nappal.

— Természetesen.

— Most pedig erédj, mutasd meg magadat Marjánéknak, hadd lássa, hogy itt vagy. Talán még megszaporítja az ebédet valami kedvenc ételleddel.

Egyedül maradván, még egyszer átgondolta az eseményeket s mit lehetne ellenük tenni. Nem lehetetlen, hogy haddl támadják meg a löcseiek, rágyújtják a kastélyt és kipörkölik belőle. A városnak ügyi vannak és rendes, begyakorolt őrsége, mely elég jól tud bánni a fegyverrel. Egy-éjjel itt toppanhatnak.

Ezeket az esélyeket görgette elméjében, mikor visszajött Gyuri.

— No, van már valaki, Pali bácsi, a ki jobban tudja a történeteket, mint én.

— Hol? Ki? — kiáltá mohón az alispán.

— Marjánékné beszélt valakivel, a ki most érkezett Lőcséről.

— Ez az asszony aranyat ér, — mondá az alispán. — Hadd jöjjön be rögtön.

— Mondtam neki, de most nem jöhet be, mert éppen gyúr valamit és a rántással is baja van.

— Az ördög vigye a rántását.

Kis vártatva bejött Marjáné és elújságotta a Bibók Zsigmond megérkezését, kit eddig holtak hitték a faluban. A múlt éjszakát Lőcsén töltötte és ott rémhíreket szedett fel. Azt mondja, egy rézptykét sem adna tekintetes úr fejéért. Különbön eljön délután, elbeszéli, a mit tud, személyesen.

— Bizony lesz vele elég baja a tekintetes úrnak, — végezte Marjáné. — Nem tudom, hogy osztogatja meg őket. Egy asszony és két törvényes férj. Az egyik a fiú, a másik az apa. Tudom, ilyen póre se volt még a tekintetes úrnak.

— Ismertem fiú koromban ezt a Bibókot. Már akkor is sokféle zsirral volt megneve. Zsoldos csapatot szervezett csöcselék népségből, s hol Thökölyt szolgálta, hol a császárt, a szerint, a hogy fizették. Különös, hogy most, annyi év mulva megkerült. (Épen akkor, — tette hozzá gondolatban, — mikor ilyen emberre van szükségem.) Életerős ember még?

— Valóságos vasgyűrű. Tele van a képe forradással, lógott az már talán akasztófán is.

— Küldje el hozzá a hajdút, hogy mindjárt ebéd után akarok vele beszélni. Most pedig lás-son a tálaláshoz.

Poll Hugó: Hazafelé.

Egy-kettőre megvált az ebéd. Csak ketten ültek az asztalnál. A patvaristáknak ma külön találunk a nagy ebédlőben. Az alispán jóval vidámabb lett, szemben ülvén öcsésével, gondúzó tokaji mellett. Mindenről beszélt, csak az »esetről« nem, mintha elfelejtette volna. Emlegette, hogy Osgyánba készül husvétkor, a Rózát meglátogatni. De milyen nagy már. És milyen kedves leveleket ír. »Majd felolvasok neked egyet délután.« Akkor aztán elhallgatott, mintha a levelek tartalmán elédelegne, mire lassankint elborult a homloka s váratlanul így szólt Gyurihoz:

— És te mit tanácsolsz nekem ebben a dologban?

— Én? Melyik dologban?

— Ebben az emberlési slamasztikában.

Gyuri elmosolyodott.

— Oh, Istenem! Én tanácsoljak a vármegye legokosabb emberének?

— A maga ügyében, édes öcsém, mindenki számár, tehát mégis...

— De én a mások ügyében is számár vagyok, Pali bácsi.

— Mindegy. Mégis mondd meg, mit tennél az én helyemben?

— Megmondjam?

— Kérek.

— Hát én mindenekelett lemondanék az alispánságról.

Az alispán nyugtalanul mozdult meg.

— Látom, igazad van. Tudniillik abban, hogy számár vagy. Miféle bohóság lenne akkor vetni le a legerősebb pánczél magadról, mikor a legtöbb golyóbis zuhog a melledre.

Görgy Gyuri elvörösödött. Bántotta, hogy a nagybácsi úgy lehurrogta.

— No hát, én úgy fogtam fel, — védte magát, — hogy az alispáni tisztség nem épen pánczél, hanem gyönyörű köntös, mely nem egészen az illetőé, a ki viseli, egy kicsit azoké is, a kik három évi tartamra a testére húzták, hogy benne ékeskedjék. S ha már most az a kilátás van, hogy a testemnek irányzott golyóbisok azt a szép köntöst is ki találják lyukasztani, a mi nem az enyém, hát egyszerűen levetem.

Görgy Pál kezéből kiesett a villa. Ez az okoskodás homlokán ütötte. A hirtelen benyo-

mások embere volt. Odanyújtotta a kezét öcsének.

— Úr vagy. Úri módon gondolkodol. Meggyőztél, kölyök. Lemondok az alispánságról.

S ezzel, be sem várva az ebéd végét, csak az idegeinek engedelmeskedve, nyomban a patvaristák ebédlőjébe sietett, a hol vagy hat léhűtő úrfi vendégeskedett, nagy zajjal, disputával. Egy öreg irnok, Morton Muki ült az asztal végén, az töltögetett mindenkinek. Az alispán csak ritkán kívánta meg ezt az eleven társaságot. Többnyire egyedül ebédel.

Megparancsolván, hogy mához két hétre össze kell hívni a vármegye nemességét Görgyre egy értekezletre, három csatlós vigye az összehívó leveleket a megye különböző vidékeire. Az öreg irnokot vállon érintette.

— Magával egy kis tanácskozásom lesz, Morton.

Markó Ernő: Máramaroszi udvar.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

— Parancsoljon a tekintetes alispán úr.

— Jöjjön be a szobámba.

Az öreg irnok elsápadt. Még olyan se történt, hogy az alispán vele tanácskozzék.

— No no, előbb csak egye végig az ebédet.

Az öreg Morton Muki tehetséges ember volt, mint skriba öregedett meg a szepesi alispánok oldalánál. Abban a nagy fejben annyi volt beakartározva, mint akár a rozsnói káptalanban. Az egész akkori közigazgatási tudomány az őt újjában volt, a mellett olyan emlékezőtehetséggel bírt, a mely bámulatra ragadta az embereket, hű ember is volt, megbízható, nem korhely, nem kártyás, csupán egy hibában szenvedett, a melyért nem boldogulhatott, de ő azt nem sejtette, mert különben abbahagyta volna. Tudniillik olyan szépen tudott írni, hogy messze földön emlegették. Állítólag a nádorispán, kihez gyakran kerültek fel a szepesi alispán előterjesztései vagy valamelyes aktái, a zsebében hordozgatta, mindenfelé mutogatván, hogy mire vihethet egy ügyes emberi kéz a betűvetés egyszerű mesteriségét. A Morton Muki betűi élni, nevetni és csilogni látszottak a szép, komoly diósgyőri papírosokon. Olyasvalami volt már az, a miről a szepesi alispán nem mondhatott le többé. Úgy tudta már azt az emberiség, hogy a szepesi alispán iratai a legszebb manuscriptumok az országban, mint hogy a rimaszombati csutorák a legjobbak, a kassai dóm a legszebb, a bécsi Szent István torony a legmagasabb és a miskolci páczolt sonka a legízesebb. Szegény Morton Mukit nem lehetett onnan elvenni. Örökös irnoknak kellett maradnia. Pedig az eszére nézve akár consiliarius is lehetne, — csak hogy arra sok ember találta, míg ilyen skriba nincsen több. Nem tudom én, mi lesz, ha egyszer neki is elkezd a keze reszketni.

Alig hogy megtörülte száját, félénken bekopogott az alispánhoz.

Az alispán per tu volt vele abból az időből, a mikor még ő is patvarián volt, négy szemkört tehát, a hol nem megy a méltóság rovására, csak te-nek szólította az öreget.

— Nem hallottál valaha valami Bibók Zsigmondról?

— Dehogyan nem, — felelte a skriba, mind-

járt első lélekzetre. — Az egy idevaló görgői nemes, az öreg Bibók Vinczének a fia.

— Mi történt vele?

— Meghalt még valamikor a Thököly-csaták idejében.

— Bizonyosan tudod?

— Bizonyosan nem tudom, mert nem voltam ott, a hol meghalt, de azt bizonyosan tudom, hogy az utána kérdezősködő feleségének ezt feleltük, mint alispáni hivatal, még a tekintetes Görgy János úr alispánsága alatt.

— Ne beszélj! De már arra persze nem emlékszel, hogy kiféle, miféle szerzet felesége volt.

— Dehogyan nem. Hiszen én tisztáztam le az iratot. Krakói asszony volt. Hogy is csak? Valami Jaszenkája Vanda.

— Hej, ha az az irat még megvolna.

(Folytatása következik.)

A SACKVILLE ÖRÖKSÉG.

Anglia különleges viszonyai, melyek a nagy dolgokban épen úgy, mint a legparányibb csekélységekben is meglepő eltéréseket mutatnak a kontinens bármely országával szemben, talán az angol ember lakásában nyilvánulnak meg legjobban, — azaz: sehol a lakóhelynek (valamennyi változatában) s a lakóhely minden alkatrészének nincs meg az a történelmi mulattal bíró, kifejezesezett és országszerte általános alakja, mint itt. A jóllét magasabb foka még nem magyarázza meg teljesen azt, hogy Angliában majdnem mindenki saját házában lakik; hozzájárul ehhez még az az átöröklött közvélemény is, hogy a boldogságot az otthon barátságos volta adja meg.

Az úgynevezett angol főúri kastély, mely rendszerint több mint száz szobából és parkból áll, még nem bizonyítja mindig a tulajdonos, vagy felépítő dúsgazdag voltát. Hány ilyen kastély kerül eladásra vagy bérbeadásra minden nap, ügynökök százai útján? A ki angol lapokat figyelemmel kísér, megmondhatja.

A ki Angliában jár, el ne mulassza legalább egy ilyen angol főúri kastély megtekintését. Az angol történelem büszke, elbizakodott alakjai nagyszerű reliefet nyernek, ha otthonukban keressük fel őket, az óriási park közepén rendszerint mélyebb fekvésű helyen épült kastélyukban, melynek birtokában csakugyan királynak képezheti magát az ember.

Egyike a legnevezetesebbeknek a london-doveri vonalon fekvő Sevenoaks melletti Sackville-kastély és Knole Park.

E park a rajta lévő kastélyllyal, — melynek régi festményei és bútorai a művészet remekéi, — a Sackville család hitbizományi tulajdona. Értékét huszonnégy millió koronára lehet becsülni, tulajdonosa azonban — szegény ember. A park fenntartása, annál is inkább, mert angol

A SACKVILLE-KASTÉLY A PARK FELŐL.

felfogás szerint a park elválaszthatatlan tartozéka a vad, rengeteg sok pénzbe kerül. Ezt úgy fedezik, hogy a park fáit, köztük százados tölgyeket, turnusonként kivágják. Egyébként azonban, mint mondják, a tulajdonos, a nyár folyamán elhagyja Lord Sackville, igen csekély összeggel volt kénytelen beérni, mert a családi hitbizományt eladni sem volt joga. E körül az örökség körül támadt most az a pör, melyet most tárgyalnak két ország óriási érdeklődése közt.

Lord Sackville, ifjú korában, az ötvenes évek végén, mikor ezt a címet még nem viselte, angol nagykövetségi titkár volt Madridban. Itt ismerkedett meg Josefina Duran tánczosnővel, ki szeretője lett. Ez a nő Pepita de Oliva néven az összes variété-színpadokat bejárta. Több gyermeke született Lord Sackville-től, kik között az egyik, Ernest Henry Jean Baptiste Sackville-West megtámadta most az örökséget, melybe az elhunyt lord unokaöccse már beleült.

Lord Sackville Josefina Durant, midőn már több gyermekük született, minden valószínűség szerint feleségül is vette.

Anglia és Spanyolország összes jogászai eddig még hiába keresik ugyan a házassági aktusról szóló okmányt, bizonyos azonban, hogy évek hosszú során át, mint házastársak éltek együtt, a mit gyermekeik hosszú sora bizonyít. 1860 és 1865 közt született gyermekeik törvényteleneknek vannak anyakönyvezve, apjuk azonban később elismerte őket. A 69-ben született Ernest Henry Jean Baptiste, — ez az, ki az örökséget perli, — törvényes gyermeknek van anyakönyvezve: Lord Sackville ebben az anyakönyvben mint Josefina Duran törvényes férje szerepel. Ebből az következne,

hogy a házasság 1865 és 1869 közt csakugyan megtörtént.

Josefina Duran 1871-ben meghalt és Lord Sackville, ki ekkor már első követségi titkár volt a párisi nagykövetségen, misét mondatott felesége lelki üdvéért. Az ezen misére szóló meghívó megvan és fontos bizonyítéka a pernek.

Mit szólnak ehhez az örökösök? Nem vonják kétségbe a fent elősorolt tényeket, csak azt állítják, hogy Josefina Duran, a mikor Lord Sackvilleal megismerkedett, tövényes felesége volt már egy Gabriel de Oliva nevű táncmesternek. Ez a házasságkötés 1851-ben történt volna, a mikor Pepita tizenhat esztendő volt. Fontos bizonyíték ez állítás mellett az a körülmény, hogy Pepita a színpadokon férje neve alatt szerepelt. Oliva csak 1888-ban halt meg; arról tehát, hogy Pepita özvegy lett volna, mikor Lord Sackville elvette, nem lehet szó. Elválás szintén ki van zárva.

Legjobban megnehezíti a tiszta látást a bonyolult ügyben a következő körülmény. A madridi bíróság megállapította, hogy a sanmillani plebánia azon anyakönyvében, mely Jozefa és Gabriel de Oliva házasságáról szól, vakarás van és a beirt nevek későbbi, nem egykorú bejegyzések. Szóval a bejegyzés hamis volna, — a mi teljesen az örökség megtámadói javára billentené a per állását. Csakhogy a szakértők azt is megállapították, hogy az új bejegyzés alatt levő kivakart régi bejegyzés teljesen meg egyezik az újjal. Így megint egészen másképp áll a dolog, mert világos, hogy ezt a hamisítást csak annak a félnek volt érdeke elkövetni, a melyik a bejegyzés hiteles voltát kibebíteni szeretné, vagyis az örökség megtámadóinak.

Sikerül-e döntő bizonyítékot szerezni a felek valamelyikének? Ez ma még bizonytalan ebben az érdekes és bonyolult örökségi perben, mely kezd némileg bűnpörre átalakulni.

K. Gy.

A RIDGE STREET-I HŐS.

Elbeszélés.

Irta Szebenyei József.

A mi iskolánk, a Grammer School No. 79, igen közel esett a newyorki ghetthóhoz, ahoz a tizenöt-husz utcaéhoz, a melyek mintha elzárkóztak volna minden kulturától és véres, izmos, fanatikus markolással szorongatták a maguk határai közé az oda menekült néhány százezer orosz, lengyel, román zsidót. Azokban az utcákban angol szót nem is hallani. A feliratok, a czégek minden, minden héber betűkkel hirdeti az exclusivitást, a boltok majd mindegyike élelmiszer-üzlet, az utcák piszkosak, rettenetes zaj, kiabálás, meztlábás gyekek sikongatása, mintha itt ebben a nagy emberáradatban mindenki ismerné egymást, együtt, egy szívvvel forrong, zsi bong, kereskedik itt mindenki és valami visszatartóan éretlen szolidaritás érzik ki minden pinceablakból. Azt hinnéd, itt télen-nyáron minden

A SACKVILLE-KASTÉLY HOMLOKZATA.

ember az utcán van. Apró gyerekek gyufát, cipőfűzőt, kendőket kínálnak, és az egésznek a képe olyan, mintha egy modernül épült Jeruzsálemben búcsú-vásárt látna az ember. Az egész nagy városnegyedben halszagot lehet csak érezni. A sarkokon mindenütt nagy, eleven halakat árulnak, piaci alkudozás folyik mindenütt és ennek a zagyva zsargon-vásárnak a gőczpontja, a szíve lüktetése, a hol minden összefut, a hol leglármásabb, legzamatottabb a nagy alkudozás: a Ridge Street.

A londoni ghetto is a keleti részen fekszik. New-Yorkban is az East Side-on terpeszkedik az oda özönlött zsidók városrésze. Itt minden városrész egy-egy nemzet, vagy nemzeti-ség territoriuma. A nagy messzeség, az elhagyatottság érzete egy táborba, egy negyedbe gyűjti a honfittasakat és az egymásrautaltság összeforrasztja őket. A kínaiak, a japánok, a németek, magyarok, tótok, zsidók, francziák, mind mind kiszemeltek maguknak egy-egy részt a város valamely pontján, a hol a maguk nemzeti szokásainak megfelelően rendezkedtek be. A kínai negyedben még a házaik is kínai módra épültek. De minden ilyen quarter magán hordja az illető nép faji, vagy nemzeti jellegét. Clevelandban, a hol nagy számú magyar lakik, igen gyakran lát az ember magyar stílusú falusi házakat, tulipános kapuval, muskátli ablakkal.

DR. PLICHTA SOMA.

bomlott hajú fehérepek, egy sereg apróság a karjukon, a nyomaikban, mert mit tudja a pinze lakója, hogy nem az ő feje fölött szakad-e el a vasgerendákra rakott vékony köréteg, a mit arra felé háznak neveznek az emberek.

Ben Isaacs itt lakott, ebben a tűzfészkekben. Hogy ki volt az anyja, mi volt az apja, azt csak sejtettük, de ő nem mondta és mi nem kérdeztük. Ott üzérkedett bizonyára a többi szegény, garasos üzérkedő között, de mi mindenkinek az apját tiszteltük, így a Ben Isaacs apja is tiszteltemélto ember lehetett.

Egy forró júliusi napon, a mikor az utcákon egymást követték a Bellevue Ambulance-kocsik, az amerikai mentők és vitték a minden sarkon el-elpotyogó napszurásos embekeket, délután, úgy inkább estefelől minden oldalról vész, vad csengetéssel, robogással, hogy szinte remegtek a sok emeletes kőkecska házak, rohantak a tüzőltő-kocsik a Ridge Street felé. Az ambulanceok tizesével vágattak a nyomukba, a hátsó falhagón azzal a közismert lapos sapkás emberrel, a ki az orvos szokott lenni, a járdákon megállt a nép és a rohanás, a veszély, a hősiesség, az életmentés felemelő érzete ült minden arczon, lelkesedés lobogott a szemekben és esodálattal és bámullattal el-telt szeretet kísérte a rohanó gummiköponyeges, gummicizmás, vassisasok hősököt ott a robogó kocsik tetjén. A sarkokon a hogy hirtelen kanyarulattal befordult a vízszívő, füstölő, szikrákat ökládó gőzgép, a rémes, süketítően éles fütölésével szinte vitte, ragadta magával az utcai áradatot és a másik pillanatban már egy hömpölygő sokaság futott zihálva, ijedten a kocsik nyomában. A nagy házak fölött pedig — a hogy az este lassan leereszkedett, — rózsaszín, lila füstfelhő gomolygott és most már mindenki tudta, hogy nagy veszedelem ül a Ridge Street fölött és hogy a kórházak megtelnek síró, jajgató szegény zsidó emberekkel.

Abban az időben sportot üztünk abból, hogy a tengernyi sokaság nyüzsgő, futkosó, siető áradatában ki tudott leggyorsabban futni, kikikerülve a járó-kelőket, megijesztve az aszszonyokat, rohanni, bolond, eszevesztett futással, óvatosan, cikkezakkosan. Ott diskuráltunk a Second Street-i templom előtt, mikor az Avenuen rohantak a kocsik, utánuk, előttük a nagy néparadat. Egy gondolat és mint a felzavart méhraj, vagy harmincezer iramodtunk neki az utcának és indiánus üvöltéssel ijesztettük el magunk elől a népet, kigyulladt arccsal, lobogó szívvel szaladtunk keresztül mindenkin, a ki az útba került a Ridge Street felé. Az első pár tüzőltő-kocsival egyszerre értünk oda. A hol a Hester Street a Ridge Streetet átszeli, egy nagy ötemeletes áruháza és a közötté lévő lakóházak, egy lobogó lángban álltak, körül mindenütt fájdalmas arczok,

megvilágított sápadt, ijedt vonások, egy vonagló, féltő, szorongó tömeg. A hogy a kocsik megérkeztek, morajló zúgás, aztán egy éles, zavaros, sikongó, félelmetes kiáltás következett, melyet ezer meg ezer jaj követett. A tömeg, mintha beleszurta volna, hirtelen hullámzó mozgásba jött, a tüzőltők feltölték a meredek létrát az utca közepén, mindenki fölfelé nézett az egyik ház negyedik emeleti ablakába, ott állott Ben Isaacs az ablak párkányán, karján egy apró gyerekekkel és bevillágitotta félelmetes ragyogással az alulról feltört piros láng nyelvet.

Az egyik tüzőltő kötelet vetett neki, elkapta a balkezével, egy pillanat alatt az ablak kerestfájához kötötte, az apró gyereket pedig a ruhájával a kötelhez erősítve derékon, csúszott le az apróság sebesen, ijesztően, az utca közepére, a hol a kötel másik végét tartotta egy tüzőltő. Ben Isaacs hirtelen eltűnt, majd egy percz mulva megint ott állt az ablakon egy másik aprósággal a karján. Ezt is leeresztette a kötélen. Az utcai nép lelkes kiáltására ért csak hozzá, mikor megint eltűnt a fiú és egy öreg asszonynyal mászott fel az ablakra, a ki látszólag elaléltan dől rá. Ekkorra azonban már egy tüzőltő is megjelent mellette. A tűz pedig nyaldosta körül az ablakot és csak itt-ott láttuk a füsttől az alakjukat.

A melegség ilyenkor a vasgerendákból épült házaknál retentő gyorsan idezi elő az összeomlást. A gerendák a hőségtől meggörbülnek, vagy meglazulnak és a rájuk nehezede terhet nem bírják ki. Az amerikai nép tudja ezt, ismeri az épületeit, ismeri a tüzet is, tudja, hogy a lobogó lánggal égő házak csak tiz-husz perczig állják a tüzet összeroskadás nélkül. Ez a tudat rettenetes szorongással töltött el mindenkit. A vérfagyasztó sikoltásuk, a tömeg jajveszékése még borzalmasabbá tette a látványt. A hátsó részen, az állandó mentőlétrákon egymást lelkődösve csuszáltak lefelé az emberek és mikor már egy-egy pillanat hiányzott csak a végső katasztrófától, Ben Isaacs egy pályás aprósággal a karján, kapaszkodott bele a kötelbe és jöttek lefelé szédítő sebes-séggel, a hogy a balkarjával átnyalabolta a kötelet.

*

A Ridge Street-i hős másnap reggel pontosan ott volt az iskolában. A lapok tele voltak a nevével, dicsőítették a hősiességét. Az osztályfőnök bejött a terembe, mély csendben feláll Ben Isaacs és esendesen, az orra alatt beszélve, félénken szólott:

— Tanár úr kérem, nem hozhattam el a könyveimet, mert bennétek a tegnapi tűz alkalmával. Bocsanatot kérek.

— Az osztályfőnök, — szigorú öreg úr volt — odament hozzá, kezét nyújtotta neki, megrázta erősen, hosszasan. Aztán leült.

— Következik Washington átkelése a Delaware folyón.

DR. PLICHTA SOMA.

Dr. Plichta Soma királyi tanácsosnak, Nógrád vármegyei főorvosának és losoncai járási orvosnak Nógrád vármegyei orvosszövetségének most, április 4-én nyújtotta át a budapesti tudomány-egyetem díszoklevelét orvosi felavatása ötvenedik évfordulójára alkalmából. Ugyanez alkalommal ünnepelte meg Nógrád vármegyei tisztikara dr. Plichta 40 éves szolgálatát, Losoncz város pedig 40 éves városi tanácsosságát.

Az ünnepelt férfiú felszázadon át buzgólkodott Losoncz városában és környékén, nemcsak a közegészségügy terén, de mindenütt ott volt látható, a hol a társadalomnak és közügynek áldozatkész és munkás emberekre volt szüksége. Alig van Losoncz városnak és vidékének oly jótékony egyesülete, a melynek munkájában tevékeny részt ne venne. Az ünnepelt, melynek részese lett, egy munkás élet szünetlen fáradozásával érdemelte ki.

A FOGATOK FELVONULÁSA.

A BUDAPESTI LUXUS LÓVÁSÁRRÓL.

A MILLIÁRDOS FILOZOFIÁJA.

Fejedelem volt. Fejedelme a vasnak és pénznek. Adózott neki az egész világ. Ha itt, Magyarországon valaki vasgerendát, vagy zsebkést vett, áraban lerótta adóját Carnegienek, az aczeltrósztró urának. Két évizdenen át korlátlanul, felelősség nélkül uralkodott, aztán meguntta az uralkodást, talán kifáradt benne, visszavonult. Visszavonultságában talán gondolkodni kezdett küzdelmes életpályáján, melyen a semmiből százmilliók birtokába jutott, úgy találta, hogy akad némi mondanivalója embertársai számára és irni kezdett.

Kibontakozott az új Carnegie, az író, a ki megbírálta és elemezte azt, a mit Carnegie, a milliárdos tett. Ezek az írások az emberi gondolkodás legérdekesebb dokumentumai közé tartoznak, mert bevilágítanak az emberiség egy új klasszisának, a sokszoros milliomosoknak a lelki világába.

Carnegie sohasem tartozott az amerikai milliomosoknak abba a fajtájába, a mely a pénz, a kincsek lázas halmozásában látja az élet egyedüli célját. Ő még «aktív» korában is látott valami magasabb célt, a mely felé az emberiségnek törekednie kell, belátta, hogy az életnek vannak nagy igazságtalanságai, a melyek nem méltók a civilizált társadalomhoz. Ezeket a gondolatokat juttatta kifejezésre írásában és ezeket a gondolatokat csoportosítja legújabb könyvében is.

A könyv *Problems of to-day* — a ma problémái, — ezimet viseli. Ezek a problémák a vagyon, a munka, a szocializmus. Ha csak elvont értekezés volna ezekről a kérdésekről, ennek sem volna több értéke, mint más hasonló írásoknak, Carnegie azonban életének tapasztalatait szűri le benne, a melyekre akkor jött rá, mikor még semmije sem volt és mikor a milliók és az emberek fölött uralkodott.

Érdekes mindjárt a kiindulási pontja. A nagy vagyon igazságtalanságot rejt magában, mert létrejötte nem emberi munka eredménye és mert bizonyos mértéken fölül több kényelmet, jólétet úgy sem tud biztosítani tulajdonosa számára. Ezt a mondást alárhatná akár melyik szocialista agitátor, pedig a különbség a szocialisták és Carnegie fölfogása között óriási. Marx szerint a vagyon a meg nem fizetett munka egyenértéke, Carnegie szerint pedig egyszerűen a népesség szaporodásának, vagy a véletlennek a következménye. És neki gazdag praxisa van erre vonatkozó példákban. Ott van az amerikai farmer, a ki a mult század harminczas éveiben megosztja birtokát két fia között. Az egyik természetén, jól termő területet kap Pennsylvániában, a másik köves, terméketlen talajt Manhattanon. Közben New-

York fejlődik, Manhattan beépül, az utóbbi milliomos lesz, a másik ellenben gazdag területen, több munka mellett jómódban él ugyan, de az igazi nagy vagyontól távol áll.

A mézárás, a ki ötven esztendeje a kicsiny Chicago mezővárosban telepedett meg, húskirály lesz a körülmények kedvező összejátszása következtében, a másik mézárás kisiparos marad egy nem fejlődő városkában. A kedvező időpont eltalálása a véletlen műve és ezt többé pótolni már nem lehet. A véletlen vetette meg az olajtrósztró, vastrósztró hatalmának alapját is. Azoknak vagyonosodása, a kik a kedvező pillanatban az áramlatba belejutottak, hétmérföldes lépésekkel halad előre. A nagy vagyonnak, a milliónak, eleven ereje van, a mely önmagában is működik, még ha gazdája nem akarná is.

Ez az első igazság. A vagyon nem a munka és nem a takarékoság eredménye. Senki még akkor munkamennyiséget nem produkált, hogy abból milliomos lett volna és magától megvont cigaretták árán sem lett senki milliomos. És mert ez így van, mert a nagy vagyonok létrehozása legalább is annyira érdeme a társadalomnak, mint az illető egyéneké, az utóbbi fokozott kötelezettségekkel tartozik a társadalom irányában.

Az amerikai milliomosok nagy része alapjában véve adakozó. A könnyen szerzett vagyonból szívesen tesznek nagy alapítványokat, nagyvárosaikban állandóan szaporodnak a könyvtárak, múzeumok, ingyenes főiskolák, melyeknek a föllállítása egy Rockefeller, Astor, Gould vagy épen Carnegie «állítólagos» bőkezűségét dicséri. Önmagában a könyvtár, meg múzeum is nagyon szép dolog, de ez még nem meríti ki a milliomosok kötelezettségének mértékét. Az ilyen odadobott ajándék nem javítja az alatt küzdő verejtékesen dolgozó százazrek munkáját, a kötelezettségek komoly formába kell átvinni és ez a forma csak az erős progresszív adó és az örökösödési illetéknek erős, esetleg 50—60 százalékgig való fölemelése lehet.

Szinte hihetetlennek tűnik fel, hogy ezt olyan ember mondja, a kinek *van*. A kinek semmije sincs, az könnyen hirdet ilyeneket, de talán az első eset, hogy olyasvalaki tegyen ilyen kijelentéseket, a ki birtokában van a vagyonnak, a melynek megszerzésében minden egyben kívül saját energiájának is volt része. Carnegie azonban látta azt az erkölcsi hanyatlást, a mely az ilyen nagy vagyonok urainak gyermekeinél már az első generációban tapasztalható, látta e sokszoros milliomosok belső életének sivárságát és így juttott egy eredményre azoknak, a kik kívülről hirdetik a milliók, a nagy vagyonok igazságtalanságát.

Van-e hát egyáltalán jogosultsága a nagy vagyonnak, ha alapjában véve igazságtalan?

Carnegie, a ki sajátágosan össze tudja egyeztetni a szocialista világnézetet a kapitalista felfogással, erre a kérdésre igennel felel. Van, mert a nagy tőke teszi lehetővé a nagyban való és olcsó termelést és mert a nagy tőke a kisajátítás felé halad. Lényegében az egyénre, a nagy közönségre nézve nincs is különbség benne, hogy egy vasut, vagy a dohánytrósztró az államé-e, vagy a magánosok kis csoportjának birtokában van-e, a különbség az, hogy a magános inkább lehet vállalkozó és üzletszerűbben dolgozhatik, mint az állam. A közönséggel itt is, ott is fizetett alkalmazott, hivatalnok, titkár és igazgató érintkezik.

A magánvállalatnak pedig inkább van módjában, hogy a szocialis igazságtalanságon enyhítsen, mint az államnak. Ennek az enyhítésnek módja pedig az, hogy az ilyen nagy magánvállalatok fokról-fokra tegyék alkalmazottait a vállalat részeseivé, részvényeseivé. Ez a szocialis béke és a társadalmi haladás útja.

Még egy nagyon érdekes kérdésre felel meg Carnegie könyve: milyen a milliárdos belső élete? Ez talán a legérdekesebb része az egész kötetnek. A kívül állók, a szegények, vagyon-talanok nagy serege úgy tekint föl a milliók urára, mint valami elképzelhetetlen jötevény élő félistenre, a kinek mindene megvan, a mit megkíván és a kinek igazán módjában van, hogy az életet élvezze. Nos hát ez a felfogás abszolút hamis. Bizonyos mértéken felül a jólétet fokozni nem lehet, másrészt pedig a milliárdos tulajdonképen nem rendelkezik a vagyonával. Az annyira bele van fektetve vasutakba, bányákba, gyári üzemekbe, hogy vele szabadon rendelkezni nem tud, és nem lehet. Ez is a nagy vagyon törvénye, eleven ereje, a mely úrrá teszi őt birtokosa fölött.

Speciálisan az amerikai multimilliomosoknál pedig Carnegie tapasztalatai még szomorúbbak. Odaát a pénz nem konzervatív, a vagyon megkötésére módokat nem találtak és nem is keresnek és a milliók a harmadik generációban átlag ismét szétoszlának, megsemmisülnek. A *self made man*-ek, a kiknek ifjúsága, férfikoruk eltelik az aranyszerzés lábában, nem tanulják meg a kincsek élvezésének módját és különben is akkor jutnak el a «földi boldogság» tetőpontjára, mikor már élvezni nem is tudják. Az a generáció pedig, a mely az európai régi családok átöröklött érzései nélkül jut a kincsek birtokába, szélsőségekbe téved, örültségekben és aberrációkban akarja a vagyon élvezésének módját megtalálni. Ezek a Carnegie végső konzekvenciái. Milyen tapasztalatokon kellett átmenni neki, míg ide eljutott, ki tudja megmondani. Egy érdekes, sikeresen gazdag, sőt teljes életnek egész eredménye az a közhely, hogy a pénz nem boldogít. Vajon érdemes-e hát küzdeni, túlélni, viaskodni el-

FÁY GYÖRGY JUKKER FOGATA. (I. DÍJ.)

esni a harcban és újra fölkelni? Érdemes-e és mi az igazi célja az életnek?

Kérdések, a melyre sem Carnegie, sem más nem felelhet meg. *Tonelli Sándor.*

DIVATLEVÉL.

A rohamosan változó és ötleteiben szinte kifogyhatatlan divat ismét tömérdek meglepetéssel kedveskedik híveinek. Mindenfelé azt a törekvést látjuk, hogy a nők öltözéke művészivé fejlődjék. Ez magyarázza meg az antik, görögös redőzet felelevenítését, mely szinte plasztikusan simul a nők termetéhez. Azonfelül a párisi asszony legfőbb törekvése az, hogy öltözéke nemcsak divatos, de elsősorban egyéni legyen. Ennek kedvéért tanulmány tárgyává teszi önmagát: arczának, hajának, szemének színét, természetét, sőt természetét is. És ehhez mérten alkotja meg külsejét, a legnagyobb gondtal választva meg öltözékének még oly csekély részletét.

Ez tulajdonképpen hadüzenet volna a divattal szemben, melynek legerősebb alapja az általánosítás. Mert eddig a piacra került néhány kalapforma az egész civilizált világon elterjedt s a nők szó nélkül elfogadták. Így fedezte az új forma-előállításnak költségeit. A nők egyénisége így módon teljesen háttérbe szorult az üzleti érdek kedvéért. Ha tehát most érvényesíteni kívánják egyéniségüket, ez tiltakozást jelent minden ellen, a mi vele meg nem egyezik.

ERETZLY JÓZSEF JUKKER FOGATA. (II. DÍJ.)

A BUDAPESTI LUXUS LÓVÁSÁRRÓL.

Bizonyos tekintetben ez kívánatos volna, mert a mai divat terén sok túlzással találkozunk. Annak kell neveznünk a másfél méter bőségű alját, melyet oldalt fel kellett hasítani, hogy a nők lépni is tudjanak benne. Annak kell mondanunk ama most elhangzott jóságot is, hogy a nyár folyamán 12 méteressé bővülnek az aljak. Egyik vélet követné a másikat — legjobb a középutat választani.

Az eddig annyira kedvelt empire-ruha csillaga kezd lehanyatlani. Párisban már bővebb aljakat és hosszabb derekat készítenek. Ellenben fentartják az egyenes vonalat, még a kabátok világában is. Ezek képezik a rövid aljjal egyetemben a legkedveltebb, szinte nélkülözhetetlen tavasi ruhát. Az aljak olykor ránczosak, máskor simák, még máskor kis tunikák díszítik gombokkal és sujtáshurkokkal egyetemben. A kabátok hosszúak, félbővek, alul olykor ívekben kivágtak. Ujjuk szűk, hosszú, meglehetősen kényelmetlen. Anyaguk posztó, csíkos vagy kockás angol szövet. Az utóbbi úgy készül, hogy egyik oldala síma, a másik kockás. Ebből kerül a dísz, sőt esetleg kétfelé is viselhető a ruha, mely ez esetben természetesen különleges készítményt igényel.

A gombnál nélkülözhetlenebb dísz jelenleg nem ismerünk. Olykor egyesben, máskor tömegesen látjuk a ruhákon, sujtással és selyemborítással egyetemben. Ez utóbbi jelenleg a sujtás versenytársa lett és nem egyéb vékonyra összesodort selyemsávoknál, melyeket ép úgy kezelnek, mint a sujtást. Különösen tüllre alkalmazva kerül belőle rendkívül hatásos dísz.

Minden párisi nőnek legalább egy ilyen rövid,

FISCHER ÉS KELLER I. DÍJAL KITÜNTETETT HINTÓS FOGATA.

kabátos ruhája van, melyet délelőtti bevásárlás, séta és egyéb teendői közben visel. A díszes uszályos ruhákra csak délután kerül a sor, a mikor látogatásait teszi. Olyan legyen e czélszerű ruha, hogy ne fogjon rajta sem a por, sem az eső, sem a nap. Legczélszerűbb egy háromnegyed hosszúságú kabát, nem túlszűk ujjakkal. Egyszerű ingblúz, cserélhető vázsongallérral, nyakkendővel. Végül pedig egyszerű, betűzött alj, esetleg fűzővel szabva.

A látogató ruhánál elengedhetetlen a hosszú, szűk kabát. Elöl himzett vagy virágos selyemből szabott mellény fölött csukódik, gallérján is gyakori a mellény színének megfelelő himzés. Az alj síma, de mindig általánosabb az uszály. E ruhák posztóból és selyemből egyaránt készülnek, de a kabátot olykor elítő színű szövetből szabják. Az egybeszabott ruháknak jelenleg 100—120 cm. széles selymeket hozunk forgalomba. A mellény anyaga olykor tafeta, shantung, vagy toussorselyem.

A nyakbodorok is rendkívül kedveltek. Az ügyes kezű nők minden maradékot felhasználnak e czélra. Kis darab csipke, lerakott tüll vagy batiszt elegendő, csak friss és lenge legyen. A nyakbodor és a mellény cserélése jelenleg általános, ezért kell belőlük több. Így nem unjuk meg, ha kevesebb ruhánk van, mert mindig más, új jelleget kölcsönözhetünk neki. A nyár folyamán látni fogjuk a rövidebb ujjakat is, melyek mindenesetre jobban illenek a lenge ruhákhoz, mint a most viselt, egészen megfeszülő, szinte a karhoz tapadó ujjak. Ekkor ismét uralomra kerülnek a már évek óta száműzött karkötők, melyeket sokan nagyon kedvelnek és eddig nehezen nélkülöztek.

A kalapokról egyelőre még némi tartózkodással szólnunk, mert a minden idény beköszöntével látható forrongás idejét élik. Legerősebben a minden karima nélküli, eredeti harangformát jelölik, melyről azt hisszük, hogy nem minden nő lesz hajlandó viselni. Reméljük azonban, hogy az idény fejlődése folyamán még sok, mindenkinek megfelelő forma kerül majd forgalomba. A széles kalapok jelenleg kissé háttérbe szorúlnak és míg eddig a karima volt óriás, most a fej növekedett meg hirtelen, még pedig magasságba. A virágdísz mellett sok selymet és gyönyörű színekben tartott tollat látunk rajtuk. Kedvesek és szépek az egyszerű, úgynevezett «matróz» kalapok. *S... i Bella.*

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta C. N. és A. M. Williamson.

Ezekkel a szavakkal az ott álló bérkoesik egyikébe vetettem magamat. Így végződött a kellemetlen eset és még örvendhettem, hogy nagyobb baj nem történt. Abban a reményben életem, hogy egy-két nap mulva elvihetem innét Miss Randolphot és az epizód véglegesen be lesz fejezve. De nem jó elhamarkodott illúziókban ringatózni. Meg kellett volna gondolnom, hogy a legjáratasabb hazudozó is olykor elfe-

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA NÉGYES FOGATA. (I. DÍJ.)

nyörű nyak és két kar körül. Mosolygott és így reméltem, hogy még nem lát át a szitán, de a mosoly nem tettett oly őszintének és derűsnek, mint rendszeren; valami újszerű és erőltetett volt benne, mert ismét roszt sejtelmek támadtak szívemben.

«Brown, — mondá (és észrevettem, hogy Mary néni fenyegetőleg szegzi reá szemét), — helyénvalónak láttam önt idehivatni és tudatni, hogy holnap még egy útítársunk lesz, ki néhány napig velünk tart. Meglehet, hogy egyszer-másszor udvariasságból felszólítjuk, hogy ő hajtson, mert ő jól ért hozzá, és ha nem szólítanak fel, meg volna sérve. Arról azonban meg vagyok győződve, hogy ön jobban érti azt a mesterséget.»

Most már sejtettem, mi fog történni és összezedtem minden erőmet, hogy elviselhessem a csapást, de arczomón aligha meg nem látszott, hogy rosztul esik a dolog, mert a szegény leánya csak úgy ontotta a magyarázatokat, hogy valamiképp sérve ne érezzem magamat.

«Meg kell jegyeznem, — így szölt, — hogy az illető úr, Mr. Payne, családunknak régi barátja és huzamos idő óta utazgat Európában, pihenés és tüdülés czéljából. Túlságosan megértette magát és a munkától egészen kimerült. Most az automobilját egy angol barátjának kölcsönözte, Lord Lane-nek, kivel a Rivierán fog találkozni. De most sem érző jól magát és különösen a vasúton menni nagyon ártalmára van. Itteni orvosa figyelmeztette, hogy mindig szabad levegőn kell lennie, ha nem

lejt szerepét és igazat mond. A következő napon, azaz ma, keserű tapasztalat tanított meg erre. Nem történt semmi különös és mikor reggel Miss Randolph elé járultam, hogy megkérdezzem, mit parancsol, oly szívélyes modorú volt, annyira nem tért el viselete a megszokottól, hogy azt kellett feltételeznem, Mr. Payne elég okos volt az alkut tiszteletben tartani és minden indiszkrécziótól óvakodni. Beállt azonban az est; úrnóm utánam küldött, a miről a nagyérdemű kapus útján értesültem. Gyáva lelkiismeretem vagy valamely más belső szervem furdalását éreztem. Némi rémülettel kérdeztem magamtól, vajjon elárultak-e? Ebben az esetben vagy ki fognak szidni, vagy két egyaránt nagy baj közül ér valamelyik: vagy kidobnak pompás állásomból, vagy be kell valanom minden késedelem nélkül, milyen hamissággal éltem, minek mindenképp csak az lehet a következménye, hogy Miss Randolphot elvesztem örökre. Igen kellemetlen érzéssel mentem fel, a cselédlépcsőt használva, arra az emeletre, hol úrnóm ajtaján kopogtattam.

Az ajtó csak be volt támasztva és még kopogtatás közben hallottam Mary néni hangját, ki a legnagyobb megvetéssel így kiáltott fel: «Tőle kérdeznem, nincs-e ellenvetése, ugyanugyan! Azt hihetné az ember, hogy ön van szolgálatban, ő az úr. Nem szabad így viselkedni vele szemben.»

Nyilván az én kopogásom miatt félbeszakadt a beszélgetés. Miss Randolph azt mondta, hogy «szabad» és én benyitottam bőrlőtözetemben, egész alázattal. Alig mertem felpillantani a

hölgyekre; mindamellett észrevettem, hogy úrnóm imádni való volt fehér ruhájában, mely csipkében végződött az ezen átszállamló gyö-

ZÁMORY MÁRIA MAGYAR NÉGYES FOGATA.

A BUDAPESTI LUXUS LÓVÁSÁRRÓL.

BÁRÓ SCHWABEN-DURNEISS GYULA HUSZÁRFŐHADNAGY HÁTAS LOVA. (I. DÍJ)

A BUDAPESTI LUXUS LÓVÁSÁRRÓL.

akarja, hogy régi bajába visszaessék; és Miss Kedison úgy vélekedik, hogy édes atyámnak igen rossz esnek, ha nem szólítanak fel Mr. Paynet, ki ugyanarra tart, a merre mi, hogy útítársunk legyen. A Napier oly kitűnő kocsis, hogy bizonyára elbir négy utast ép úgy, mint hármat és azonfölül valamivel több podgyászt is.

«Oh igen, ebben a tekintetben nem lesz nehézség», — feleltem roszkedvően.

«És ugy-e bár, nem lát benne bizalomhiányt önmaga iránt, ha helyel-közzel Mr. Payne vezeteti a kocsit?»

Mary néni nagyot nézett, de anyagi úrnőm erre egyáltalában nem vetett ügyet.

Nincs megírva sehol, de örök törvény, hogy a ki ember, ne tegyen úgy, mint az állat. Miután úrnőm oly gyöngéd figyelemmel volt *chaffeur*-büszkeségem iránt, én sem mutatkoztam ridegnek. Biztosítottam őt, hogy nem fogok megsértődni és nagyon hálás vagyok szives figyelméért. Erőmtől telhetőleg, mondtam, igyekezni fogok az útítársaságnak hasznára lenni, feltéve, — természetesen, — hogy szolgálatom nem vált feleslegessé, midőn immár oly jó barátja kísér úrnőmet, ki az automobil vezetéséhez is teljesen ért.

Vajjon mit tettem volna abban a nem igen valószínű esetben, ha Miss Randolph szavamnál fog? Képzeld el, mit éreznék, ha egyszerre megfosztva bájos úrnőmtől és Napieremtől, szomorúan bele kellene nyugodnom, hogy egy átkozott csaló a leánynyal és a kocsival szemem láttára elrohog. Miss Randolph sietett ennek még a gondolatát is elutasítani magától, nyomtatékosan kiemelve, mily becses az én *chaffeur*-szolgálatom. Mindamellett igen kedvezőtlen a helyzet.

Ime, nyakamba szakadt egy ember, ki úgy gyűlöl, mint az eb, ha megverték, gyűlöl az embert, ki végighúzott rajta és kit bizonyosan megharap, ha meri tenni. Nem fordíthatok hátat ellenségemnek, hanem magammal kell cipelnem; és ha ennek nem adom meg keserveken az árát, ne legyek régi barátom.

Jack Winston.

Jack Winston Lord Lane-nek.

Toulouse, december 16.

Kedves Montie!
Láthatod, mindig csak zaklatlak. Ki kell tárnom szívemet, vagy valami bajom lesz — megüt a guta. Ha vétkesem, bűnhődtem érte; és ha végig gondolom, hogy mi vár még rám, csak a legroszabbra nyílik kilátásom. Jól tetted, hogy utólag, az első levél megindítása után, hamarosan megírtad a másodikat, még éjfél előtt. Így a másodikat is már szerencsésen megkaptam. Ebben a városban kézbesítették.

Te úgy vélekedel, hogy legjobb volna, ha nyílt kártyákkal játszanék és feltárnám a valót. Ezt könnyebb mondani, mint megtenni. Te nem vagy itt és nem tekintheted át a helyzetet úgy, mint én. Meg fogom magyarázni a magam szempontjából, hogyan áll a dolog, mert azt hiszem, hogy te nem fogod fel helyesen a helyzetet.

Minden szépitgetés nélkül beszélve, be kell vallanom, hogy csalással éltem, és Miss Randolph természeténél fogva olyan, hogy rosz néven veszi, ha rászédtek. Ha ez a Payne, kit bizalmasan csak Jimmynek neveznek, kiszimatolja személyemre vonatkozólag a valót és holnap elmondja azt úrnőmnek, ez bizonyára nagyon meg fog haragudni, még pedig teljes joggal, és — azt hiszem, — nehezen fog megbocsátani. Épen mert ezt ösztönszerűleg éreztem, engedtem mindent úgy fejlődni, a hogy magától történt. Usztam a kellemes eszmények árjával és a gyorsan ellillanó órát Goethe szavival marasztaltam: «Időzz tovább, hisz olyan szép vagy», bár nem egyszer eszembe jutott, hogy örökre nem mehet ez így. De aztán kisebb-nagyobb akadályok is nehezítették a való föltárását. Én különben többé-kevésbé mindig szem előtt tartottam, hogy Miss Randolph valamely napon meg fogja elégelni szolgálatomat és a kocsit is, még pedig a dolgok legtermészetesebb fejlődésénél fogva, ha ezt a kimenetelt nem siettetni is valamely *contretemps*, a mikor aztán semmivel sem lesz könnyebb előre jutni, mintha mindjárt most kellene rendet csinálni. De az igazat megvallva, én reményelem, hogy a nehézség nem lesz legyőzhetetlen. Arra töreksem folyvást, hogy Brown módjára nélkülözhetetlen tegyem magamat, mert ha ez sikerül, Miss Randolph arra sem fog kedvet érezni, hogy Jack Winstont nélkülözze. Ebben a tekintetben még nem arattam teljes sikert, bár igyekeztem nem múlt. Ennél fogva a válságos pillanatra még nem vagyok kellően elkészülve és ép azért félnem kell Paynetől. Igen, félek tőle, ezt a szót kell használnom. És csak egy vigasztal, hogy ő is ép úgy fél éntőlem.

A közönséges hazudó, ki csak megszokásból mond valótlanokat, könnyedén veszi, ha rápirítanak és nevetéssel elűti valahogy, de a ki *snob* és kérkedő, nem úgy van ezzel. Jimmynek halála volna, ha kiderülne, hogy költött dolog a sok duke és earl-lel való ismeretése, melylyel a maga czim nélkül szűkölködő meztelességét palástolta Miss Randolph előtt. A hazugok e természetrajzára alapítom azt a reményemet, hogy időt nyerek és így sikerül egyebet is elérnem, a mit óhajtok.

A mai napon, hogy nagyon jól mulass, csak a Napierre kellett volna ülnöd ötödik utasnak.

Itt hallhattad volna Mary néni, ki (mivel bizonyos fajtájú amerikaiak módja szerint imádja a czimeket) kérdésekkel ostromolta Jimmyt az ő előkelő angol barátjaira vonatkozólag. Szegénynek elég kellemetlen volt e kérdésekre az én jelenlétben felelni; hideg, gúnyos tekintetemet alig bírta elviselni.

«Ugyan miféle alakja van Burford hercegnek, Jimmy? Igaz-e, hogy gyakran a királyi család tagjait is fogadja vendégekül? Volt-e ön nála, mikor a királyi párt szerencsétette házában?»

Szinte megsajnáltam Jimmyt, kire e kérdések zúdultak. Különb is sokkal fontosabb érdekeim forogtak kockán, semhogy a helyzet komikumát úgy élvezhettem volna, mint valamely más nem érdekelt tanu. De hagyjuk ezt, ugys már nagyon messzire kalandoztam tárgytól; visszatérek «Hekubához».

Mikor a Gassion-hótelből elindultunk, Miss Randolph kijelentette, hogy most ő fog hajtani. Azt hittem, hogy ezzel engem akar lekötöztetni. De Paynet ültette a legelőkelőbb helyre, maga mellé; én pedig a *tonneau*-ba kerültem Mary néniel. Az én napom leáldozott!

Miss Kedison méltóságán alóli dolognak tekintti, hogy szolgálójával társalgást folytasson, bár gyakran kényelmesnek találta utazás közben a Bedeker helyett az én felvilágosításaimat venni igénybe. Nem szeret elől ülni, ennélfogva kénytelen volt tűrni, hogy fizikailag közelébe kerültem, de annál gondosabban iparkodott jelezni, hogy lelkileg igen magasan áll fölöttem. Azt hiszem, már jó régóta úgy vélekedik, hogy többnek képzelem magamat, mint a mi tényleg vagyok, és egy cseppet sem lepott meg, hogy — mint értesültem — az ő tanácsára szólította fel úrnőm Payne urat a társaságunkhoz való csatlakozásra. Kétségtelenül arra számított, hogy ily módon én is visszakérik az engem megillető helyre, a miben nem is tévedett. Ezenkívül, még mielőtt nagyobb utat tettünk, mindenféle magukban véve apró jelekből következtethettem, hogy Jimmy nagyon kedvelt embere, sőt oly nagy mértékben az, hogy csak tőle függ, házasság útján a néni nagynénjévé tenni. Szóval ők ketten igen jó barátok, és ha a tisztelt úr még nem talált alkalmat bizalmas úton rólam hátrányos dolgokat mondani barátjának, nagyon félek, hogy a jövőben ezt a veszélyt ki nem kerülhetem.

Még nem voltunk messzire Pautól, midőn Miss Randolph hátrafordult hozzám, a mi elég kockázatos dolog menet közben, de ezúttal az út egyenes volt és — a meddig a szem látott — teljesen szabad. Félig-meddig reméltem, hogy a vezetést rábízta, de nem tette. «Mondja csak, Brown, — kezdé, — már előbb akartam kérdezni, nem láttam önt a mi nap a golf-klubban?»

A kérdésből magából nem találhattam ki, vajjon árulkodott-e Payne ellenem. Az arcvonásokból sem olvashattam ki, mikép áll a dolog, mert Miss Randolph megint előre fordult és hajtott. A mi Paynet illeti, ő engem most is — mint az elindulás kezdete óta — gögösen ignorált.

«En, miss, a golf-klubban? — siettem tiltakozólag közbevágni, bár nem tartottam lehetetlennek, hogy oly kitörést idézek elő, mely a szegény Brown-t a levegőbe röpítheti, — ejnye, hiszen egy *chaffeur* be sem juthat oda.»

«En is azt hiszem, hogy nem, — felelt ő félvállról. — De láttam én ott valakit, a ki nagyon hasonlít önlőz és Mr. Payne mellett járt, mikor én barátaimmal önnét kiléptem.»

«Most rám jár a rúd! — gondoltam. De Jimmy legelső szavai megnyugtattak.

«Oh, én nem ismerem mindazokat az idegeket, kikkel a klubban esetleg egy pár szót váltok», — válaszolt sietve; mire aztán másfelé terelte a beszélgetést, arra kérve Miss Randolphot, hogy engedje őt hajtani. «Vagy száz mértöldnyi út van Toulouse-ig; erős kézre lesz szükség, mert a napok igen rövidék», — tette hozzá elég arcátlanul.

Erre én elvesztettem fejemet és vastag hibát követtem el. Úgy éreztem, hogy nem lehetek nyugodt nézője, ha Payne az én kocsimmal kísérletez, és meg nem gondolva, mit teszek, kiszalasztottam:

«Bocsánatot kérek, miss, de bizonyos-e abban, hogy ez az úr ért egy Napier vezetéséhez?»

Gazdám arra számított, hogy én vezetem automobilját, melyet kölcsön adott és...

Micsoda szemrehányó tekintetet vetett rám az én isteni úrnőm!

«De én úgy képzelem, hogy a míg a kocsit bérlem, azt tehetem vele, a mit akarok, természetesen bizonyos mérték betartásával, — így szakította félbe szavaimat. — Mr. Payne azt beszélte nekem, hogy sokszor volt alkalma Burford herceg Napierjét vezetni. És ha az ön gazdájának kocsiában valami kárt tesznek, mialatt én bérlem, minden kártérítésre kész vagyok; ebben a tekintetben tehát nyugodt lehet.»

A jól megérdemelt, de mindamellett lesújtó rendreutasítás után Miss Randolph megállította a kocsit, és ezt vigyázatlanságból úgy tette, hogy a gép működése is megszűnt. Mint hogy megelőző este beleegyeztem abba, hogy Payne hajtson, most a számat kellett volna tartanom; de be fogod látni, hogy nehéz volt a kísértésnek ellenállnom. A kocsiról leszállva, kötelességtudó *chaffeur* módjára segitettem úrnőmnek, ki gyűlölt vetélytársammal helyet cserélt és természetesen az én dolgom volt a gépet ismét működésbe hozni, a mit meg is tettem. Mielőtt én félreállhattam, Payne megindította a kocsit, szándékosan oly gyorsasággal, hogy jó darabig szaladnom kellett az automobil után, mignem a *tonneau*-ba vethettem magamat, különben elmaradtam volna. Midőn a kocsin termettem, szerencsétlenségemre Mary néni lábujjára hágtam. A néni egyet nyögött, mereven nézett rám és félig elfojtott hangon csak annyit mondott:

«Ügyetlen!»

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Szven Hedín, a méltán világhírű bátor és tudós kutató a néhány nap alatt, a mikor fővárosunk vendégül tisztelhetünk, olyan nyilatkozatokat tett az ő nagy elődjéről, Kőrösi Csoma Sándorról, a mely a formájában épen úgy hasonlított a hódolathoz,

TAVASZI DIVAT. — KOSZTÜMÖK.

UTCAI RUHÁK.

mint a lényegében — a lesajnáláshoz. Egy kegyetlen szemrehányás elmés köntösében sietett megállítani, hogy a mi, nála bizonyára kevésbé szerencsés sorú tudósnkról mi kevesebbet tudunk a kellenél, a külföld pedig még kevesebbet, mint a mennyit mi tudunk. Egyáltalában nincs rajta mit csodálkozni, ha Szven Hedín a maga tudományos eredményeinek a hatásáról tájékozottabb, mint Kőrösi Csoma Sándor bátor és nagyszerű kutatásainak a hatásáról, a minthogy az is nyilvánvaló, hogy őt nem a tudomány mindenki számára hozzáférhető mappájának ismerete, hanem sokkal neheze-

ben megközelíthető világok térképének megállapítása tette világhírűvé és méltán ünneplé. Ha Szven Hedín a nyilatkozatával talán a Kőrösi Csoma Sándor munkájának kisértékességét kívánta volna megállapítani, ez legalább is túlságos óvatosság lett volna a részéről, mert hiszen bizonyára nem akad olyan ember, a ki azt állítaná vagy a kinek csak eszébe is jutna olyasmit hinni, hogy az a munkásság az övét fölöslegessé tette vagy értékében csak egy vonalnyival is megcsökkentette volna. Lőjálisabb dolog föltenni, hogy a mi illusztris vendégünk nyilatkozata, ha nem is egészen alapos, de egészen jóhiszemű volt. Nem volt alapos, mert a Kőrösi Csoma Sándor nevét itt Magyarországon minden iskolát járt, művelt ember ismeri és munkássága a külföld tudományos litteraturájának is értéke szerint szereplő eleme, de azért teljesen jóhiszemű lehetett a Szven Hedín nyilatkozata egy részét az erről való tájékoztatásában, másrészt abban a tiszteletreméltó meggyőződésében, hogy a mi nemes emlékü, lelkes tudósnk érdeme még többet, még több elismerést, még több babért érdemelne az utókortól úgy belül, mint kívül hazája határain. És ebben az illetékeségét is elfogadhatjuk a kiváló és szerencsés tudósnak, egyrészt azért, mert ő csakugyan legjobban tudhatja, mit kellett mernie, tűrnie és szenvednie az ő magyar elődjének az eredményért, a melyet a tudománynak gyűjtött, másrészt mert a munka jutalmának a megszerzésében és learatásában határozottan nagyobb talentumot mutat, mint a mennyi erre való talentuma volt Kőrösi Csoma Sándornak. Ettől azonban a Kőrösi Csoma Sándor érdeme nem lesz kisebb. Sőt a Szven Hedín érdeme sem.

Ajándék és hála. Valamelyik francia vigjátékban mondja az az elmés és finom öreg úr, a ki a francia vigjátékokban az elmés és finom dolgokat szokta mondani, a következőt:

— Az ajándékozás nehezebb mesterség, mint általában hiszik. Nincs természetesebb dolog, mint az, hogy a ki ajándékot ad, valamelyes hálát is vár érte. Az ajándéknak tehát se túlságosan kicsinynek, se túlságosan nagyának nem kell lennie, ha túlságosan önzők vagy túlságosan önzetlenek nem akarunk lenni, már pedig a túlzástól mindig tartózkodni kell. Ha az ajándék nagyon értéktelen, annak, a ki kapta, nem igen lesz kedve hála. Ha meg nagyon is értékes, akkor úgy megtölti a szívét örömmel, hogy a hála már nem fér el benne.

Hogy ez az elmesség több, mint elmesség, annak most egy gyönyörű, értékes bizonyosságát bámulhatjuk meg a Műcsarnokban. A *Benczúr* Gyula hatalmas történelmi képe mellé, a mely mindenkora egyik legnevezetesebb rezeke lesz a Szépművészeti

A SERPENTIN-ÚTON.

Muzeumnak, egyszerűen elfelejtették és ha a nagyon érhető fiú kegyelet nem reklamálja, talán örökre is elfelejtették volna jelét tenni annak, hogy ezt a gyönyörű alkotást néhai Mészáros Károly dús áldozatkészsége juttatta a magyar nemzet művészi kincsei közé. Hogy miért felejtették el, annak a francia vigjáték böles márkija elmondotta a magyarázatát. Az ilyen hatalmas nagy ajándék értéke a hatásával egyszerűen legyőri, hátraszorítja és el-takarja a legszebb, legnemesebb készségeit is, a melynek megköszönünk kellene, ha a gyönyörű-ségtől, a mely az ajándékból ránk árad, egyáltalán-ban eszünkbe jutna, hogy meg is köszönjük. Erről bizony szépen meg szokunk feledkezni még azzal szemben is, a kinek rá a legközvetlenebb jogzime lenne. Hányan néznek meg például egy szép képet, szobrot, hányan olvasnak el egy jó könyvet, a nélkül, hogy megnéznék, vagy, ha megnézték is, az emlékezetükben megtartanak, ki festette, ki faragta, ki írta? Csak az adósait nem felejtik el az ember, az adósságait készséggel elfelejtik akkor is, ha folyton figyelmeztetik rá. Hogyne felejtene el az olyat, a mit úgy adtak, hogy soha se kéri meg tőle!

A mátészalkai eset. A mátészalkai szerencsétlen albiró esete, a ki a mámorából arra a szörnyűségre ébredt, hogy emberölés gyanúja és vádja függ a feje fölött, nemcsak magának az esetnek az izgalmaságával érdekes, de érdekes, sőt megrázó foként azért, mert a megsértett és kegyetlenül boszúálló erkölcs alakja szinte klasszikus erővel domborodik ki az egész tragédiából. E mellett az, hogy csakugyan az ittas albiró okozta-e a kötekedő kémény-seprő halálát vagy pedig ama sötét véletlenségek egyike dobtá-e rá a gyanú véres fátylát, a melyeknek nem egy társa szerepelt már híressé vált bűn-esetekben, szinte mellékessé válik. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az albiró szerencsétlensége, vagy bűne nem ott kezdődik, mikor az összeszürkált ember akár az ő, akár talán a más keze alatt véresen összeroskad. Ez a szerencsétlenség távolabbi eredetű. Ennek a szerencsétlenségnek a fertőző és pusztító mérge már benne volt az első pohár borban, a melylyel a boldogtalan albiró, már évekkal a mátészalkai tragikus eset előtt — többet ivott a kelleténél. Az iszákosságot a mi törvénykönyvünk, helyesen-e vagy helytelenül, de nem tartja az igaz-ságszolgáltatás útján büntetendő bűnnek, a melynek példát az angol törvény minősíti. Szenevedelemnek, betegségnak, defektusnak tekinti, a mely ellen a társadalomnak kell megtennie a magáét, a mennyire az erejéből telik. De azért ennek a szenevedelemnek vagy betegségnak az ereje és elhatalmasodása ellen természetesen védekezni illik, kell és erkölcsi kötelessége nálunk is minden embernek az erkölcsi és az értelmi fejlettsége mértéke szerint.

Ha egy kocsis ittasan megy végig az utcán, ez ellen inkább csak az esztetikai érzésünk háborog, mint az erkölcsünk, mert ez olyan embernek a gyöngesége, a kitől a léleknek vagy az értelemnek nagy ellentálló erejét nem is követelhetjük. De egy bíró, a kinek a hivatásából folyó kötelessége, hogy lélek, erkölcs és értelem dolgában magasan álljon, már elveszett ember, már megbukott, már magára idézte az erkölcs minden megtorló haragját, ha zsákmányul engedte magát egy ilyen gyöngeségnek. Itt kezdődött a mátészalkai bíró tragédiája, ez a boldogtalan ember vétke, a mely egy sokkal nagyobb bűn köntösét vette magára, hogy bűnhődése és vezeklése is rettenetes legyen még akkor is, ha kiderül, hogy ebben a nagyobb bűnben ártatlanul vádolta meg a kegyetlen véletlenség.

A potyja. Egy napilap a színházigazgatóktól megszerzett adatok alapján husvétii számában statisztikát közölt az évenként átlag kiadott potyajegyek-ről. Színházjegyéről lévén szó, mindenekeletű meg kell állapítanunk, hogy a potyajegy nem való összetéveszteni a szabadjeggyel. A szabadjegy tulajdonképpen természetben való fizetés bizonyos ellenszolgáltatásért: a napilapok szabadjegye például azért jár, mert az újságok közlik a színházak műsorát és színlapjait. A potyajegy, az egészen más. A potyajegyért nem jár semmiféle ellenszolgáltatás.

A CZITADELLA KÖRNYÉKÉN.

A HUSVÉT HÉTFŐI GELLÉRTHEGYI BÚCSU.

Ez egy ingyenes utalvány olyan gyönyörűségre, a melyért mindenkinek meg kell fizetnie a megszabott árat. A husvétii statisztika tételei azt bizonyítják, hogy Budapesten ugyancsak számmal vannak, a kik részesednek ebben az előnyben. Minden olyan ember, a ki például a mesterségénél fogva alkalmas rá, hogy a potyajegyre való vágyakozásnak a közvetítője lehessen, a statisztika nélkül is tudja, hogy még jelentékenyen többen vannak azok, a kik pályáznak rá. És ha ezeket az embereket megfigyeli, két érdekes momentum ad tárgyat a gondolkodásának. Az egyik az, hogy a kik a legnagyobb vehemenciával pályáznak a potyajegyekre, korántsem mind olyan emberek, a kik rá lennének utalva, hogy ilyen módon szerezzenek meg maguknak valami előnyt vagy szórakozást. Vannak közöttük igen jól szituált urak, a kiknél az a néhány korona, a mit a potyajegy látszólag megtakarít a számukra, meg se igen kottyan. Nem számíthatna akkor se, ha ez az összeg tízannyi lenne is, mint a mennyi valójában. Miért török tehát magukat utánna? A logika szerint való felelet ez lenne: bizonyára fősvénységéből. Csakhogy — és ez a második érdekes momentum — a valóság ráczáfol erre a feleletre. Eltekintve attól, hogy a potyajegyek szenevedelmes áhítózi között akárhány van, a kiből nemszak a kapzsi fősvénység csúnya tulajdonsága, hanem még a takarékoság dicséretes erénye is hiányzik, tudvalevő igazság, hogy — semmi se adatik ingyen. A sziveség sem; sőt igen sokszor ez legkevésbé. A potyajegy is megfizet a potyajegyért és pedig akárhányszor az ellenszolgáltatásnak olyan tömeggel és értékkel, a mely aránytalanul nagyobb annál, a mit érte vagy általa megtakarít illetve megvásárol. A potyajegy igen sokszor inkább tékozló, mint — smuczián. De azért mégis örömmel fizeti a dupla árat — a potyának. Miért? Egyszerűen azért, mert a maga élelmességének a diadalát élvezzi és ünnepli benne bár ritkán tudatosan, a legtöbb öntudatlanul. Bizonyára igen naiv, szerény és kezdetleges fajta az élelmességnek, de hát nem is a Napoleonok azok, a kik egy potyajegy megszerzésére koncentrálnak az ügyességüket és becsvágyukat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A múzsa búcsúja. Több, mint hatvan évi gyöngéd, benső viszony után most egy kötet verssel búcsúzik a múzsától Lévy József. A búcsuzást nem kell szó szerint venni, a búcsú bizonyára nem végleges; az agg költő szívéből még frissen, kedvesen buzog a dalok forrása. Az öregségnek higgadt bölcsesége, szemlélődő derűje érzik versein, de nem a fáradtsága. Ma is az, a mi fiatal korában volt: a természet gyöngéd lelkű énekese, a kit újra meg újra meghatnak és dalra ihletnek az évszakok képei, a szülőföld zöld erdői-hegyei-völgyei, a Tátra felső-

ges ormai és sötét fenyevei; a férfias hazafi érzés dalosa, a kinek jelszava: okosan szeretni a hazát, a lelke tele van aggodalommal, de hittel is nemzete jövőjéről, nem lesz játéka nagyhangú frázisok üres dőlőbájának, de annál komolyabban lelkesül mindenért, a mi igazán nemzeti ügy; a barátság éneklője, a ki fenkölt szavakban emlékezik meg rég elhunyt nagy kortársairól, Aranyról, Tomparól, Toldy Ferenczről s kedves, meleg szavakkal köszöntgeti még élő barátait; a vallásos megnyugvás költője, a ki hisz az isteni bölcseségben s ezzel a hitével megnyugszik a szenevedések idején, tisztán tudja élvezni az öröm óráit; a horatiusi életbölcsesség vallója, a ki nem ostromol lázongva és vergődve fellegetek, békésen elhelyezkedik az élet megszabott korlátai között s minden végtelen, minden ellentétben megtalálja a nyugópontot. Milyen irigylésre méltóan harmonikus élet képe tárul előnkbe Lévy József költészetéből! Hogy meg tudja becsülni még ma, hajlott öregségében is az élet apró örömeit, egy szép tájat, egy baráti szót, egy pohár bort! Még a múzsa s, mely nem egyszer végzete a költőnek, jó barátja, a ki puha kézzel lesimítja homlokáról a redőket, ihletésével fokozza, megifjúítja életerejét, bajban békélteti, örömet megszorítja. Lázadó szenevedély, komor tépelődés sohasem szántotta fel lelkét, az élet úgy suhant el mellette, mint egy bársonytollú madár, sohasem mutatta neki félelmes karmait. Sebet ha kapott mégis, behegedt, — saját kedves hasonlata szerint olyan a lelke, mint az ifjú fa, melybe egy mély betűt vágta: sebe volt az; ma nem vérzi, rég kifortta, rég nem érzi. Az egykori sebek ma édes

TOLONGÁS AZ ÁRUS-SÁTRAK KÖRÜL.

VENDÉGLŐ A SZABADBAN.

emlékek s az egykori édes emlékek ma is megtartották édes ízüket. Lévy József most megjelent új verses könyve az 1898—1908. évek lírai termését gyűjti össze; nem egy a versek közül lapunkból ismerőse a közönségnek. Legnagyobb részük megrögő líra, egy öreg, de minden gyöngédségét megőrzött szív ellágyulásainak emléke, aztán hazafias hangok, ünnepi alkalmakra írt szárnyaló költemények, apró, finom elme-szikrák, egy élet tapasztalásain átírt elme villanásai, néhány fordítás Burns-ból, Berangerből. A kötet végén az ősz költőnek fiatalkori 1848—49-ben írt versei vannak egy külön szakaszban összegyűjtve. Látnak ezekből, hogy a csöndes temperamentumu Lévyt is mennyire magával ragadta annak a kornak lázas forradalmi hangulata s Petőfi mindeneken uralkodó szelleme; egyéniségének alapvonásai: a szelíd merengés, a szemlélődő hajlam, a természet képeibe való elmerülés, az érzés harmoniája azonban már ezekből a forradalmi lendületű, szónokias hangú versekből is kikütköznek.

Homeros Odysseája. Az Odysseának tudvalevőleg két teljes fordítása van már: az egyik, a régebbi, Szabó István ma már nagy részben elavult, de a maga idejében kitűnő szolgálatot teljesített munkája, a másik Kemenes (Kempf) Józsefé, mely néhány évvel ezelőtt jelent meg. Mind a kettő hexameteres fordítás. Most ezekkel szemben Vértessy Jenő a maga új fordításában új formát próbál: a rimtelen magyar tizenkettős sort. Próbálkozását előszavában azzal okolja meg, hogy a hexameter, mely a görögben eredeti, népies mérték, tehát hozzáillik a homerosi eposzok naiv hangjához, nálunk nem az, hanem iskolai tanultság eredménye s fulunk túlságosan patogónak érzi, másrészt pedig

A BÚCSURA IGYEKVŐK A SERPENTIN-ÚTON. (Feltöltés: S. V. V.)

A HUSVÉT HÉTFŐI GELLÉRTHEGYI BÚCSU.

nagyon is méltóságosan hőmpölygőnek. E megjegyzéssel Vörösmartyra gondol, az ő hexameterait azonosítja a magyar hexameterrel, a mi nem egészen jogosult, mert vannak másféle hangzású hexameterre is kísérleteink; hogy a legnevezetesebbeket soroljuk fel: Arany *Elveszett alkotmány*-ának egyes helyei és *Lehr Albert Herman és Dorothea*-fordítása. Mi a magunk részéről nem ebből a szempontból tartjuk azt, hogy egy hexameteres Homerosfordítás, általában hexameterben írt költemény nem számíthat szélesebb körű közönségre. Mi élvezni tudjuk Vörösmarty hexameterait, mert egy klasszikai cziccomában gyönyörködő, a méltóság és hangzatos hatása törekvő kornak szelleméből keltek ki s ezért megvan a maguk levegője, jogosultsága s ma is ép hatása. Az a hexameter azonban, melyet ma írunk, túlságosan érzeteli az iskola ízet, izlésünk, hangulatunk ellentétben áll vele, mesterkéltnak érezzük, vagyis nincsen vele semmiféle belső kapcsolatunk, idegen előtűnk. Ezért okos dolog, ha Homeroszt az eredeti forma nyitgától megszabadítva próbálják hozzánk közelebb hozni, mert a hexameteres forma, a melyet az eredetiben élvezni tudunk, mert egy test, egy lélek az eredetivel, — a fordításban szinte sorról sorra eltávolít a nagy görög eposztól, mennél tovább olvassuk, annál jobban érezzük idegenségét tőlünk s a magyar nyelv természetétől. Hogy most már csakugyan a Vértessy Jenő rimtelen magyar formája a legalkalmasabb-e, vagy inkább választjuk a Baksay Ilászfordításának párrimes formáját, arról most alig érünk rá vitatkozni. Hamarjában csak azt állapítjuk meg, hogy Vértessy fordítása nagyon derék

munka, tiszteletreméltó becsű, szorgalmas ké- szültség és költői hivatottság terméke. A homerosi egyszerű, gyermekszerű megragadó hangot leg- több helyütt nagyon jól eltalálja, nem kelti sehol — a mi nagy veszedelem — a naivitás helyett a naivoskodás szinét, sokszor ráismerünk a magyar sorokban az öreg Homeros hangjára. Bizonyára sokan vannak, a kik szívösen olvasgatják az Odys- seát, ha nem kellene a formai nehézségek fáradsá- gával küzdeniök, ezeken nagyon alkalomszerűen jön Vártesy Jenő fordítása.

Olcsó könyvtár. Ez a nagy kulturális becsű vá- lalat, mely eddig megjelent több mint másfél ezer számában a magyar és a külföldi irodalom első- rendű termékeinek egész tömegét vitte bele a kö- zönség legzsebésebb rétegeibe, most némi változást szenvedett. Nem minden melancholia nélküli nézünk ezt a változást, a mely abban áll, hogy Gyulai Pál megvált szerkesztéséből, az agg író nem bírja már a vele járó munkát. Neve nem mint szerkesztő áll már a legújabb füzet címlapján, hanem — állandó kegyelet jeléül — mint alapító. A szerkesztést Heinrich Gusztáv vállalta el, a kinek kezében biza- lommal láthatjuk Gyulai Pál örökségének ezt a részét. Az új regime első füzet a Kokoro, Lafcadio Hearn világhírűvé vált könyve, apró rajzokban elő- adva talán legszebb, leghívebb és minden esetre legköltőibb irodalmi képe a japán nép életének s a japán népléleknek. Az angol származású szerző- léte java részét egész néhány évvel ezelőtt be- következett haláláig Japánban töltötte, úgyszólván félig-meddig, — már a meddig európai embernek lehet — el is japánosodott s e mellett elsőrendű író is lévén, művészi erőre és belső igazságra párat- lan könyveket írt a messze keleti szigetország népé- ről. A Kokoro Woida Margit fordította nagyon gondosan az eredeti angol szövegből.

A magyar vasuti jog foglalatja. A «Közlekedési szakkönyvtár» című vállalatban, melyet Képesy Árpád osztálytanácsos szerkeszt, most jelent meg Barthos Andornak A magyar vasuti jog foglalatja című, a maga nemében úttörőnek tekinthető mun- kája. A magyar vasut-ügy ma már annyira fejlett, jogviszonyai annyira bonyolultak lettek, hogy mindenkinél, a ki akar hivatásból, akár tanul- mányból foglalkozik a vasutakkal, szüksége van erre az utmutatóra, a mely a legfontosabb és leg- bonyolultabb kérdésekben eligazítja. A munka meg- írására első sorban Barthos Andor volt hivatva, a ki mint a vasuti jognak tanára a közlekedési tan- folyamon s mint a kereskedelmi minisztérium egyik osztálytanácsosa, már másfél évtized óta

állandóan foglalkozik e jogi studium elméleti és gyakorlati oldalával egyaránt. Feldolgozta az ide- vágó törvények, miniszteri rendeletek és nemzet- közi szerződéses tömekegét, éles ítélettel válogatta ki az országos és minisztertanácsi határozatok, elvi jelentőségű bírói és közigazgatási döntvények kusza rengetegéből a szükséges és vonatkozó jogszabályo- kat, — mindenütt az eredeti jogforrásokra való hivatkozással — oly egyszerű és könnyen áttekin- tethető rendszerbe foglalta a vasuti jog szerkesztő anyagát, hogy a mű úgy a jogászlírában, mint a vasuti szakkörökben régen érzett hiányt fog pó- tolni.

A «Fővárosi színházak műsora» című vállalat most új sorozatot kezd, új, az eddiginél sokkal tet- szetősebb alakban és kiállításban. Egymásután öt feltűnést keltett darab van egy-egy legújabb füze- tében: Lengyel Menyhért Falusi idyll és Földes Imre Hivatások urak című színművei. Mind a kettő a Magyar Színház műsorából való. A harma- dik darab Blumenthal és Kadelburg kedvelt bohó- zata, a Mogyósfények, Heltai Jenő magyarosítá- sában. A negyedik Hauptmann Gerhart Henschel fuvaros-a, melyet Molnár Ferenc fordított ma- gyarra, az ötödik végre Szigligeti kedves vígjátéka. A mama, melyet mostanában újtott fel a Nemzeti Színház.

Uj könyvek. A műza búcsúja. Költemények, írta Lévcy József. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Budapest, Franklin-Társulat; ára füve 4 korona, vászon- kötésben 6 korona.

Homeros Odyszejá. Fordította Vártesy Jenő. A vallás és közoktatási miniszter támogatásával Budapest, Kilián Frigyes bizománya; ára 5 korona.

Kokoro. Irta Lafcadio Hearn. Fordította Woida Margit. «Olcsó könyvtár» 1531—1536. sz. Budapest, Franklin-Társulat; ára 1-20 korona.

A magyar vasuti jog foglalatja. Irta dr Barthos Andor. Közlekedési szakkönyvtár. I. sorozat. 6. könyv. Budapest.

Fővárosi Színházak műsora 1. Falusi idyll. Irta Lengyel Menyhért. 2. Hivatások urak. Irta Földes Imre. 3. Mogyósfények. Bohózat három felvonásban, írták Blumenthal és Kadelburg, magya- rosította Heltai Jenő. 4. A mama. Vígjáték három felvonásban, írta Szigligeti Ede. 5. Henschel fu- varos. Dráma öt felvonásban, írta Hauptmann Ger- hart, fordította Molnár Ferenc.

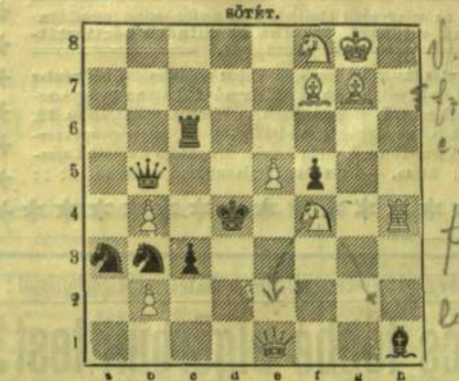
Mind az öt mű a «Fővárosi Színházak műsorá- ban jelent meg; Budapest, Lampel-Wodianer rész- vénytársaság. Egy-egy füzet ára 60 fillér.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: ROSZIK MÁTYÁS 48-as nönvő 80 éves korában Szarvason. — KOOSIS GÁBOR földbírtokos, 48-as zászlóshadnagy 80 éves korában Kézdimarkosfalván. — MIHÁLYTALVI FERENCZ martonfalvi református kántortartó, 48-as honvédhuszárőrmester 87 éves korában Kézdimar- kosfalván. — KATONA ENDRE magyar államvasuti felügyelő, gépészmérnök Budapest. — FERENCZ JÓZSEF földbírtokos 89 éves korában Vágsellyén. — Szombatsági VERTÁN ZOLTÁN földbírtokos, Bihar vármegye törvényhatósági bizottsági tagja 52 éves korában Nagyváradon. — RIMLER LAJOS uradalmi felügyelő, Mosonvármegye törvényhatósági bizott- sági tagja, a mosonmegyei gazdasági egyesület al- elnöke, a mosonmegyei takarékpénztár részvény- társaság alelnöke és a Rábászabályozó társaság és a Szigetközi armentesítő társulat igazgató-választ- mányai tagja, 52 éves korában Abbáziában. — MÓDLY LÁSZLÓ Tolnavármegye nyug. főpéntősa 78 éves korában Pécsen. — VIRÁGH JÓZSEF kisenyedti ref. pap, a nagyszombati egyházmegye volt közügy-igaz- gatója, törvényhatósági bizottsági tag 43 éves korá- ban Kisenyeden. — BODNÁR ENDRE vizsolyi plébános Vizsoly községben. — SZALÓCZY DÁNIEL református lelkész 70 éves korában Rimaszombatban. — KA- ROSZTÁSSY JUSZTINIÁN, a eziszterciatzi-rend tagja, ok- leveles gimnáziumi tanár, az apátsgás szent-gott- hardi uradalmainak kormányzója Szent-Gothárdon. — VELA PÁL nagyváradi gör. kath. kanonok 79 éves korában Nagyváradon. — STERN FERENCZ nyug. mórcezföldi plébános 69 éves korában Szege- den. — DOMBECKY JÓZSEF nyug. ezredes, a Magyar Védőegyesület megalapítója, később pedig a Tulipán- és Védőegyesület igazgatója 58 éves korában Munkhenben. — KERTÉSZ SÁNDOR dr. sza- badkai tisztviselő Szabadkán. — ÁVEDIK LUKÁCS kerületi főesperes, örmeny katolikus plébános, a Ferenc József-rend lovagja Erzsébetvárosban. — KOPECEK FERENCZ, az orsova-járási alkotmánypárt elnöke, törvényhatósági bizottsági tag, 60 éves korában Orsován. — SPIRITA GYÖRGY, Zimony város egyik előkelő polgára, városi tanácsos 70 éves korá- ban Zimonyban. — KASZTOLOTI FORGÁKÓTÓ nyug. dunai gőzhajózársasági műszaki tisztviselő 81 éves korában Budapest. — RUBINYI SAMU magyar kir. adótáros 63 éves korában Karánsebesen. — Ifj. LÓRY JÓZSEF SÁNDOR, Lóri József Sándor két éves kis fia. — KLAEMPEL ADOLF, Lajos bátor királyi her- creg főhercege, 63 éves korában Sárváron. — PFIF- FER ISTVÁN, a főváros egyik legrégibb könyvkeres-

SAKKJÁTÉK.

2637. számú feladvány Gamaga F.-től. (A «Western Daily Mercury» 11. feladványversenyén I. díjat nyert.)

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2610. sz. feladvány megfejtése Ehrenstein Mórtól. 1. f3-f4 ... Kd5-e6 (a) 1. ... h7-h6 2. Vb2-e5 ... Kc6-f7 2. Vb2-g2 ... Kf5-e4 3. Vc5-e7 ... f4 3. Vg2-e2 ... stb.

A 2611. számú feladvány megfejtése Kintzig Róberttől. 1. He2-e1 ... c6-b5 (a) 1. ... e6-d5 2. He1-f3 ... matt. 2. Bb8-e8 ... matt.

EGYVELEG.

* A köröm növeséről Bloch francia tudós na- gyon pontos vizsgálatok alapján megállapította, hogy szoros összefüggésben van az életkorral. Na- pontkint a milliméter tíz századrésze az öt éves kor előtt, ötöttől 30 éves korig napi 14 századrész milli- méterig emelkedik s a 70 éves kor felé ismét nap- jában négy századrész milliméterig száll le.

Uj pénztárca. Csángó Henrik bórondőrmester (Budapest, Múzeum-körút 3.) egy darab bóról ké- szített igen czélszerű, tartós és tetszőlő pénztárcazt hozott forgalomba, melynek ábrája a hirdetési rovát- ban látható. Ára 3 korona.

Kitüntetések egész sorozata érte a Kálmán-féle Biborparipák, mert ez a legjobb. Árjegyzéket ingyen küld Kálmán József paprikanyagkereskedő, Szeged, Dugonics-tér 16.

Messaline - Radium - Louisine - Taffet - Selyem - mely nyelven intőzések: 1190

A Bőr- és Lithion-tartalmú Salvatorforrás kitűnő sikerrel használtatik vesebetegségek, húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, csukor- betegségnél, az emésztési és léleg- zési szervek hurutjainál. Húgyhajtó hatású! Varmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta! Budapest, Kiráti Edeakty L. unál.

Divatos kézimunkák és hozzávaló kellékek, függöny kongré, 110 széles mtr. 1 kor., remek sodortszálú kongré futó v. millieux kezdve, anyaggal 4 K. NÁDAS Budapest, IV., Koronaheroz-utca 11. - Harsány és kertjű különlegesség.

„Molly” torv. védve. A jelenkor legtökéletesebb kézmosítója. Elhanyagolt, érdes vagy vörös kezeket 3 nap alatt hárszónyuhává és habbőhré teszi. Egy üveg ára 1 korona. Kapható minden drogeriában. Főszékhely: VÖRÖSKERESZT DROGERIA Arad, Weitzer János-utca 2.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet FOGAK és teljes fog- sorok szájpallás nélkül. Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindennemű kenesek fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökereket el- távolítása fölösleges. Tartós porcelán- és arany-tá- mások. Foghúzás teljes érzéstelenítéssel, 10 évi jóállással. Vide- kik 1 nap alatt kielégítően, megvárhatják. - Mérsékelt árak. Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Lift.)

Öv és kézitáska különlegességek készítője CSÁNGÓ HENRIK Budapest, IV., Múzeum-körút 3. sz. Kosuth Lajos-u. sarok.

az igazi művészlélektől árad és a melyről már mes- sziről meg lehet ismerni a művészi munkát. Nem közelebbiek továbbá: A műza esküje. - Ár- nyak. - Csont. - Krisztus. - Kereszt. - Egy kies- tő bájos partján.

A 12-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Megváltik, hány szákkal telik.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Magyar királyi államvasutak Budapest-balparti üzletvezetőség, 14781/III. szám.

Budapest ny. p. u. állomás nyitott rakhelyein keze- lendő kocsiakománnyú árúka folyó évi 12472. számú hir- detményekkel felemelt fekkérellétre vonatkozó intézke- desmeket f. évi április hó 8-án érvényen kívül helyezett Budapest, 1909. évi április hó 10-én.

Magyar királyi államvasutak Üzletvezetőség Kolozsvár, 10497/III. szám.

HIRDETMEYNY. (Ujsinika állomás megnyitása az összforgalomra.) A Fogaras-brassói h. é. vasut Ujsinika állomása mely eddig csak a kocsiakománnyokra volt megnyitva, f. év április hó 1-től fogva ez összes gyors- és teher darabúkra is, illetve az összes forgalmu megnyitattik. Az árú elszámlálása a Fogaras-brassói h. é. vasut díjszabása alapján a tényleges kilométer távolságok alapul vételével történik. Az így megállapított díjtelek a Brassó és Brassó-berlalan állomástól fől, a Fogaras állomástól egész keze- lési illetékek rövidítve alkalmaztatnak. Kolozsvár, 1909. évi április hó 1-én. Az üzletvezetőség.

JOBB SELYEM a svájczinál nem létezik! Kérjen mintákat tavasszi és nyári udonság-inkból ruhák és blúzok számára: Ottoman, Liberty, Cotolet, Orpe de China, Louisine, Taffetas, Mousseline 120 cm széles, méterenként 1 kor. 20 fill-től kezdve feke- tében, fehérben, egy- és többszínűben, valamint him- zett blúzok és ruhák hatástól, szövetből, viszon- és selyemből. Csak kis garantiát szőlő selymeknél. Árúknak közvetlen magánfelelnek bérmentve és elvámolva a házhoz. SCHWEIZER & Co., LUZERN U. 24. (Svájcz.) Selyemszövet kivétel. - Királyi udv. szállító.

Gyermekeknek és felnőtteknek KufeKe Kiváló táplálószer egész- séges és gyöngye, a fej- lődésben visszamaradt bármilyen koru gyer- mekeknek. Előmozdítja a csont és az izom kép- ződését, s úgy elhárítja és megszünteti a has- menést, bélhurutot és hányáskeletést, mint semmi más szer.

„Iró angyal” gramofon gépek és lemezek. SCHMID NÖVÉREK-nél Budapest, IV., Kigyó-tér 1. SZ. (Királyi bérpalota.) Választékküldemények, kedvező lemezcserre fölvetel. Ár- és lemezejegyzék ingyen és bérmentve.

NESTLE Dr. Bernheim Mátyás temesvári egyet. orvostud. gyermekei, kik csupán a Nestlé-féle gyermekliszt- tel lettek fölnevelve. Több évi orvosi működésem közben számos esetben volt alkal- mam a Nestlé-féle gyermektáplálással való mesterséges csecsemőtá- plálás által elért kedvező eredményeket megfigyelni. Ezen tapasztala- taim alapján aztán, saját gyermekeimet: Mariskát és Steffit, 4 ik hó- tól kezdve a Nestlé-féle gyermektáplálással tápláltattam, mivel nóm maga tovább már nem szoptathatót, a dajkával való táplálást pedig lame- retes okból kerülni akartam. Mint másfél év is volt várható, Nestlé ez esetben is fényesen bevált. Gyermekeim, mint mellékelt fényképek látható, jól kifejlődött, erős izmos és piros pozsgás arczúak, mind ez ideig komoly betegek nem voltak. Hálából a genialis feltaláló Henri Nestlé vegyész iránt szívesen tesszem fenti nyilatkozatot, s adom belejegyzésemet e sorok, s a fény- kép közzétételére. Megjegyzem, hogy azóta is gyakran rendelem Nestlé gyermekek táplálására mindazon esetekben, a midőn az anya maga nem szoptathat s mindenkor kedvező eredményt konstátáltattam. Temesvár, 1908 november 21-én. Dr. Bernheim Mátyás egyetemi orvostudor, Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-utca 14. sz.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL Egyetlen kiállítás 1906. Legmagasabb kit. ún. Erősitőszor gyomorgölködők, vérszegénység és lábbadatok számára. A vágygörszertő, ideg- 13986 erősítő és vérjavító szer. Kínált ft. 5000-nél több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona. Váskelhető a gyógyszerárakban álliteres üvegekben & K. 2.60, egész literes üvegekben & K. 4.80.

No most már teljesen elhagy a humorom! Friczi, fusson rögtön és gyorsan át és hozzon nekem mindjárt három doboz Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillát! Nem vagyok barátja az orvosság-zedésnek. De ha már kell bevennem valamit szert, mindjárt rendesen veszek, és az, a mint hallom, a Fay-féle valódi sodeni ásvány- pastillák. Ezek kaphatók minden gyógyszerárban, drogeriában és ásványvízkereskedésben dobozanként 1 K. 25 L-ért, Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzer, Wien IV.1. Grosse Neugasse 27. PÁRISI BRILLIANS KIRÁLY Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. Ajánlja a mai kor legjobb ékszerutánzatait, mint: modern broszok, gyűrűket, fülbevalókat, fésű- ket, karkötőket, nyak- és óraláncokat.

Steckenpferd-Lilientejszappan legenyhébb szappan :: a bőr részére. ::

Ha fáj a feje ne tévóazzék, hanem használjon azonnal Beretvás-pastillát mely 10 perc alatt a legmagasabb migráint és fejfájást elmulasztja. - Ára 1 korona 20 fillér. - Kapható minden gyógyszerárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. * * * * * Orvosok által ajánlva. - Három dobozál ingyen postai szállítással

Rohitsch-Sauerbrunn Stájerország. Vasant, posta és táviró. Diktikus terepkrák. - Kítűnő ivóvíz. - Villany- világitás. - Lifttek. - Modern csatornázás. - Állandó fürdőzenekar a hírneves triestini vonónégyes közreműködésével. Teljesen újonnan átalakítva. Császárfürdő, modern berendezést viz- gyógyintézet. Styriafürdő, újonnan installált szénva- rú dóz. Elismert gyógyhely gyomor, bél, máj és vesebetegségek, chronic. székrekedés, húmor- rhoidák, epék, elhízás, csukorbetegség, cson- torok- és gúgyhurutnál, szívafajkál. Karlo- bad és Merano-ból forrásból készült has- sonló gyógyforrások. Finom toalettszappan (bördék) 14 illatban, mint moly, gyöngyvirág, orgona, pézsma, harsvirág, stb. kilója (12-14 drb) 1 K. 80 L. postaköltség 90 fillér. 5 kiló bruttó 9 korona utaváltóval. Maas, Wien, IX., Alsterstrasse 6 szám. V. U.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS

Beregmege. gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású... Megrendelhető: ÉDESKUTY L.-nél Budapesten és a forrás kezelőszéknél Munkácsó

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás téglékben. Margit-zsappan 70 f., Margit-pouder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróedényre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal... FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Pirszén (kokszt)

a budapesti légszuszgyárakból, a legjobb, legtisztább és legtakarékosabb fűtőanyag. Leszállított árak 1909 április hó 1-től: diópirszén 100 kg-kint helyt a gázgyárakban 4 K 32 f. darabos pirszén 100 4 20 e. IL-rend. pirszén 100 3 32 e.

Házhoz fuvarozás és berakásért a pénzébe: a) a balpart belterületén 100 kg-kint 32 fillér b) a jobbpart belterületén (a budai légszuszgyárból) 100 36 e. c) a Vár, Gellérthegy, Naphegy, Rózsadomb és környéke, Ó-Buda, a bal- és jobbpart külterületén, valamint a pesti gyárakból Budára történő szállításoknál 100 60 e. d) zsákolásért (250 kilogrammtól 1000 kg-ig kötelező) 100 32 e.

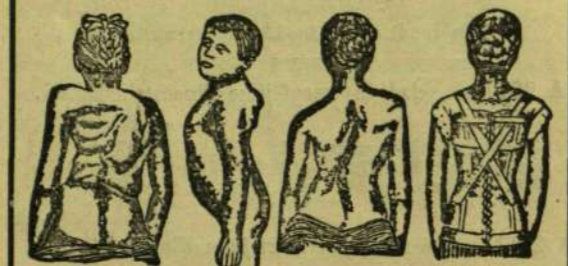
MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER

Legelőcsőbb bevásárlási forrás saját készítményű nap- és esernyőkben; legnagyobb választék eredeti francia reform-fűzőkben, melyeket mérték szerint is készítik. Brand Samuel nap- és esernyőgyár Budapest, Király-u. 16. és Deák Ferenc-u. 18.

Ha szép akar lenni

hasznájon eredeti Kárpáti-féle BENZOETEJ-CREMET mert ez az egyedül ideális és arztanított, csodálatosan eltüntet, szeplőt és minden bőrtisztatlanságot. Árát utasítással 1 korona, 6 doboz rendelésénél bérmentve küldi az egyedül készítő: Kárpáti János gyógyszerész Árvad L. Bpsten kapható Török J.-nél Király-u. 12. Török S. operagyógy. Andrássy-út. Dr. Egger gyógyszer-tára Váci-körtől. Neruda Nándor drágérija Kossuth Lajos-utca. Utasítást díjtalanul küld a készítő.

Nincs többé elgörbült test!

Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által ajánlott Ortopéd-készítmény fűzőmet használja. Meseesen könnyű és hygienikus! Védőszalvéta alulról az egész gerincig, Földön növekedő hajlandó iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen mentő- és óvőeszköz! 30 év fennálló testgyógyászati múltjában a legoktósebb technikai kivitelben és mérekekkel árak mellett készülnek, továbbá: egyenestartók, járókeszülékek, műlábak és műkezek, cs. és kir. szab. KELETTI-féle sérvtökök, haskötők. Uj! Gummi-görcsérharisnyák varrat nélkül, valamint a betegpótláshoz szükséges eszközök. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve KELETI J. orvos-sebész műszerek és gummiárak-gyára Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

KRISTALIN

A jelenkor legkiválóbb bőrfinomító találmánya a növényekből készült kristályszűrő. A bőr fehérlését nemcsak, hanem a színt is tisztítja, mint a zsíros kenőcsök. Ellenben fehérlíti, ádó és bőrszínemévé változtatja. Kapható minden drogériában. Próbajegyzék 50 f. n. átvételkor. 3 K zsappan 1, puder 1 K. Vörkert. Bp. Baross-utca 91.

HERZ EMMA

Ő cs. és kir. Fensége József főherceg kamarai szállítójá, Román királyi jubileumi érem tulajdonosa, Grand Prix nagy aranyérem és keresztje. Kifinomult orsz. iparegyesület díszdíjazott, továbbá London, Bécs, Budapest, Pécs, Milánó, Buda-pest, karest stb. stb. Első magyar aranyhímző telepe Bpest, Deák Ferenc-u. 17. A hajlékony legújabb hímzővel, mindenemmi arany, ezüst és selymhímzések, különösen ZASZLÓK, rászállások és templomi berendezések készítésére stb. Rajzokkal díjmentesen szolgál.

BÜSZKE MINDEN HÁZIASSZONY konyhája jó hírnevére, válogassa meg tehát fűszereit, hogy a jó hírnevet eszre ne essék! Páratlanul legjobb fűszer a KÁLMÁN-féle szabad.

BIBORPAPRIKA

mert nem erős, remek színt ad és az ételnek felsége szímet kölcsönöz. Még gyomorbetegeknek sem ártalmas. Csak eredeti és védőített csomagolásban kapható a következő árakon: 1 kilós doboz 6.— kor. 1/4 kilós doboz 1.80 kor. Minden fűszer és esemegüzletben kapható. Tessék kísérletet tenni! Számtalan elismerő levél! Kálmán József paprikakivitele, Szeged Dugonics-tér 16.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia esetében. Egy 1/4 literes tveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leg-hatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket fel-tulmálja. Vérszegényeknek különö-sen ajánlható 12475 Kapható: minden gyógyszerárban. Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátyás gyógyszer-árban Aradon, Szabadság-tér.

Mig eddig a régi borbetegek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitanez), a ápkör, a női arzatok életképtelen pattanások a női mély zervek folyó okkal kombinált huruto megbetegedéseinek kezelésénél esékly értéke ideg zizek voltak utalva, addig újabban 12823

LOHR MARIA Csipke-, vegyszertai tisztító és festésztai intézete. Gyar. VIII., Baross-utca 55. Főközlötlet: IV., Eszák-út 6, VI., Andrássy-út 16, VIII., József-körút 2, IX., Calvin-tér 9, V. Harmad-csod-utca 3, VI., Teréz-körút 29.

Első magyar általános biztosító-társaság Budapest.

I. Tűz-, szállomány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet.

Ötvenegyedik évi zárszámla 1908 január 1-től december 31-ig.

Table with financial data for fire, cargo, and burglary insurance. Columns include KIADÁSOK (Expenses) and BEVÉTELEK (Revenues) with sub-sections for KIADÁSOK and BEVÉTELEK.

II. Életbiztosítási üzlet.

Negyvenhatodik évi zárszámla 1908 január 1-től decz. 31-ig.

Table with financial data for life insurance. Columns include KIADÁSOK (Expenses) and BEVÉTELEK (Revenues) with sub-sections for KIADÁSOK and BEVÉTELEK.

VAGYON Mérleg-számla 1908. évi december 31-én.

Table showing assets and liabilities as of December 31, 1908. Columns include VAGYON (Assets) and TEHER (Liabilities).

VAGYON Mérleg-számla 1908. évi decz. 31-én.

Table showing assets and liabilities as of December 31, 1908. Columns include VAGYON (Assets) and TEHER (Liabilities).

* Az ideai hozzájárulásokkal 4208341 kor. 55 fillérrel emelkedett.

Budapest, 1908 decz. hó 31-én. Steiner Jenő, életbiztosítási könyvvívő. A központi könyvezés főnöke. Az igazgatóság: Báro Harkányi Frigyes, László Seigmund, Ormody Vilmos, Szende Károly, gróf Zichy Nándor. Balaban Adolf, aligazgató. A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályaikban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találta. Budapest, 1909 márczius 13-án. A felügyelő-bizottság: Berzevicsy Albert, Burchard-Bélaváry Konrad, Hajós József, Németh Titusz, báro Radvánszky Géza.

RÓZSATEJ
kifűző teig-ápolószert 2 K
fiatalos üdéséget kölcsönöz a bőrnék.
balzsamszappan hozzá 60 f.

OSAN kifűző fogápoló száj-
viz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE legjobb
húsfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedi festékét.
Sötétzőkőre, barnára és feketére

ANTON J. CERNY, Wien, levélre
XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Lerakat I. Wallfischg. 5.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Califig

**kellemes, hatásos hashajtó szer
felnőtteknek és gyermekeknek
egyaránt.**

Egyhe és biztos hashajtó, hatását orvosok
többszörösen kipróbálták, ezért a „Califig”
néven ismert Kaliforniai Fügeszörp tisz-
tasága és rendkívül jóhatású tulajdonságai-
nál fogva állandó vagy miúlo székrekedés,
emésztési zavarok és étvágytalanság esetén
orvosok által ajánlott, szívesen használt szer.
Különösen kell ügyelni a „Califig” védjegyre.
Minden gyógyszerárban kapható. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

BLUZOK *princesse* **RUHÁK**
costum és pongyolák

FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI. Andrássy-út 48.
Divatlap ingyen!

BUTOR Telt kebel elérésére.
Szip kebel szeres-
ni, ma már nem ké-
pez tüköt a böly-
világ elö, a mód-
a „Pillules Ori-
entales” (le-
letti labdacok)
csodálatos ha-
tása ismeretes.
Ezek a pillulák
valóban
azon tulaj-
donságai-
birtok-
hogy a
kebel kifejeszik, megszárdíják
és újalakítják, ép úgy a nyak és
vállcsontok íreit megszüntetik
az által, hogy a kebelnek kecses
teljesítést kölcsönöznek a nélkül,
hogy a derekat kibővítsék. A
keleti pillulák főleg keleti nő-
vénykivonatból készülnek és az
ártalmas arzénből teljesen mentes-
sek. Hatását nem szabad hasonl-
ozni más külső vagy belső hasz-
nálatra szolgáló szerrel össze-
veteni. Egy több mint 20 évi
eredmény a Pillules Orientales
hírnevét megerősítette annyira,
hogy úgy a fiatal lányok
mint az asszonyok az egyedül
való kebelre tegyen szert. Könnyű és
diszkrét kezelés, tartós eredmény
már 2 havi használat után. Egy
üvegcské használata utasítással
6.45 kor., utóvéttel 6.75 kor. Fő-
raktár Budapest, Török József
VI. Király-utca 12. Prágában
Fr. Wittek & Co. Wassergasse 19.

Sarkány I.
butoriparosnál, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 26. sz.
műhely és raktár.

Szücsmester
SCHWARTZ MÁRTON
Budapest, VII., Károly-
körút 17. szám.
Dús választék
szörme árakban.
Mérték utáni rendelések.

FIGYELEM!!!
50,000 pár cipő!
4 pár cipő csak K 7.50
Több nagyobb pár fizetékép-
telensége következtében megbízottam
nagyobb mennyiségű árunk eladá-
sára melyen előállítási áron alul.
Eladók tehát 2 pár ur, 2 pár női
füzős cipőt jól elkészítve, elegán-
san kiállítva összesen 7 K 30 fill-
ért. — Nagyság szempontjában
adandó meg. — Küldés utánvétellel.
S. URBACH cipő-kiadó
Krakau 88. Kiszállítás meg-
engedve, vagy a pénzt visszazadom.

Párizsi világkiállítás „Grand Prix 1900.”

Kwizda-fele Restitutions-fluid
mosóvíz lovak számára
Szóvédjegy, czimke és csomagolás véle.

Egy üveg ára 2 K 80 f.

40 év óta az uvari- és verseny-
tétállókban van használatban nagy-
gyobb strapaknál elő- és utóerő-
sítőül, inak merevségénél,
stb. az idomításnál kiváló
munkára képesíti a lovakat

Kwizda-fele Restitutions-fluid
csak a mellék-
védjegyvel va-
lódi. Képes ár-
jegyeket ingyen
és bérmentve

Főraktár: Török József gyógy-
szerész, Budapest, Király-u. 12
és Andrássy-ut 26.

Miért használja Ön a
MENTHOL FOGSZAPPANT?

Mert ez a legjobb és legolcsóbb fogtisztító szer.
Legjobb azért, mert fertőtleníti, szagtalanítja a
szájüreget, a fogakat fehérre teszi s a romlástól
megóvja. Legolcsóbb azért, mert a menthol fog-
szappan sokkal tovább eltartható, mint az enyhéves
fogkrémek és szájvizek. — Ár: gyógyszerárakban
1 korona. — Készíti SZTRAKA gyógyszer. Moholon.

**Vegyi tisztítás, ruha-
festés, gőzmosás**
ozimú ismertető füzetet bárkinek bérmentve
küld Hattenberger Béla, Kassa. ▲▲▲▲▲

Évi hat huzás 1.000,000, 500,000, 300,000, 200,000, 100,000, 75,000 koronás
főnyereményekkel és számos nagy mellékyereménnyel.

Legkisebb nyeremény 140 K készpénz és egy nyereményjegy, mely utóbbi készek vagyunk drbanként 50 K árban megvenni.

Legközelebbi huzás f. hó 24-én **300,000** koronás főnyereménnyel.

**A Magyar Jelzálog-Hitelbanki Konverzionális Sorsjegyeket,
főnyereménye egy millió korona,**
következő alapon adjuk el:

I. Készpénzfelvétel ellen a napi árfolyamon, vagyis jelenleg drbként 124 K árban.
a) A sorsjegyeket utóvéttel vagy a naptrá előzetes beküldése ellen portómen-
tesen küldjük.
b) Darabonként 10.— korona előleg beküldése ellen a sorsjegyeket szám-
jegyzék kiadása mellett és azonnali nyereményjogosultsággal a vevő részére őrizetbe
veszük és a jelenleg 124.— koronát kitevő napi árból hátralékos 114.— koronát a vevő
terhére írjuk, mely hátralékból 14.— korona 1909 június hó 1-ig küldendő be, míg a
fenmaradó 100 korona, feltéve, hogy váratlan áresés nem áll be — tetés szerinti
részletekben törleszthető. A megterhelendő hátralék utáni kamatok, melyeket 1909 decem-
ber hó 31-ig kedvezménykép 5 1/2%-ban állapítunk meg, negyedévenként utólag fizetendők.

Sziveskedjék az alanti megrendelő-jegyeket felhasználni és kívánságra készséggel szolgálunk előzetes felvilágosításokkal.

„HERMES” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság Budapest, IV., Koronaherceg-utca 5.

Takarékbetéteket a legkedvezőbb kamat-
lábban kamatoztatunk. Safe-deposit fiúlkéket a fél saját zára alatt évi
16 kor.-tól kezdve adunk bérbe. Minden-
nemű sorsjegyet kisorsoláshól eredő árves-
teség ellen biztosítunk.

A kiadásunkban megjelenő „HERMES” sorsolási ellenőr előfizetési ára évi 2 korona.

<p>Megrendelőjegy készpénzfizetésre.</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel felkérem Önöket, hogy hirdeté- ményük alapján darab magyar jel- záloghitelbanki konverzionális sors- jegyet portómentesen címemre elküldeni sziveskedjenek.</p> <p>Az ellenérték fejében a 124.— korona vagyis koronát sziveskedjenek a küldeménynek utánvénni, — postautal- ványon küldök. —</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>	<p>Megrendelőjegy 10 K előleg beküldése esetén.</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel megrendelek Önöknél hirdeté- nyük alapján darab magyar jel- záloghitelbanki konverzionális sors- jegyet darabonként 124.— korona árban és kérem, hogy a sorsjegyre t részemre őri- zetbe venni és nekem a számszójegyeket be- küldeni sziveskedjenek.</p> <p>Előleg fejében küldök darabonként 10 koronát, vagyis koronát posta- utalványon és kérem, hogy engem a hátra- lékos összeggel megterhelni és nekem a szükséges nyomtatványokat aláírás végett beküldeni sziveskedjenek.</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>	<p>Megrendelőjegy részletre.</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel megrendelek Önöknél hirdeté- nyük alapján egy az 1883. évi XXXI. t.-cz. értelmében kiállított részletivel darab magyar jelzáloghitel- banki konverzionális sorsjegyről darabonként 30 havi 5 koronás részlet- fizetésre, és felkérem Önöket, hogy a részlet- ívet címemre beküldeni sziveskedjenek. Az első részlet fejében koronát kü- ldök Önöknek postautalványon.</p> <p>Tudomásom veszem, hogy az eredeti sors- jegyek átvételé alkalmával a törvényes bé- lyegilletékek és felmerült portóköltségek általam megtérítendőek.</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>	<p>Megrendelőjegy ígérvényre</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel megrendelek Önöknél hirdeté- nyük alapján darab ígérvényt, a magyar jelzáloghitelbanki konverzionális sorsjegyeknek 1909 április 24-én megtar- tandó huzására és a darabonként 9.— ko- ronás ár fejében koronát postautalványon címükre elküldtem.</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>
--	---	--	---

VASÁRNAPI UJSÁG

17. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 25.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési Egész évre — 18 korona. A „Világkronika”-val Kulföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 40 fillér. jeltételek: Félévre — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel határozott viteldij is esatolandó.
Negyedévre — 4 korona. több.

BENCZÚR GYULA KÉPE.

ANYOLCVANAS évek elején történt, hogy az
akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter,
A Trefort Ágoston, idegenben élő kiváló mű-
vésznökét, Benczúr Gyulát, a müncheni aka-
démiairól haza hívta és egy ujonnan felállított
művészi felsőiskola élére állította. Benczúr
minden kecsgetető kilátások nélkül ott hagyta
dicsősége színterét és hazaköltözött Budapestre.
Követtek azon művészek is, a kiket az ő ki-
alakuló művészi egyénisége körébe hódított.
Rövid pár esztendő alatt felépült Budapest fő-
város áldozatkésztes támogatásával a Bajza-
utca művésznegyede. A szerény műtermek-
ben szorgalmas munka folyik és a régi And-
rássy-úti Műcsarnok kiállításain új tehetségek
nevei tűnnek fel az ismeretlenség homályából.

Benczúr Gyula kitaró munkásságát a siker
koronázza.

Az úttörés nehéz munkájában pedig igen
szerény körülményekkel kellett egyelőre meg-
elégednie. Abban az időben a kormány nagy-
yon keveset juttatott a képzőművészetek tá-
mogatására. Nem voltak mecénások. Csak a
kisebb méretű és árú műtárgyak találtak néha
vevőre.

Tizenöt esztendei vajadás után végre javul-
nak a körülmények és a kormány maga tekin-
télyes összeget utal ki a közoktatásügyi mi-
niszter kezeihez a czélből, hogy az ujonnan
épülő Szépművészeti Múzeum számára meg-
szerezhesse a kiválóbb műtermékeket.

A megrendelésekkel elhalmozott művészek
munkásságáról beszámol az ezredévi kiállítás
új Műcsarnoka. Új nevek, új tehetségek kerül-
tek a nyilvánosság elé. A kormánynak azon
dicsőre méltó fáradozása, hogy történelmi
festményekben örökíttesse meg az elmúlt ezer
esztendő dicsőséges korszakait, sajnos azon-
ban nem sikerült. Alig három-négy művészi
alkotás akadt az elkészült megrendelések kö-
zött, mely kielégítette a várakozásokat. Ezek
is kisebb igényű történelmi epizód-megöröki-
tések voltak.

BENCZÚR GYULA FESTŐ ÁLLVÁNYA ELŐTT.

A lezajlott ezredévi ünnepségek azonban
annyi festői jelenetet tártak elő, hogy önként
kinálkozott az alkalom, ezek valamelyikét egy
nagyobb szabású műben megörökíttetni. Régi
igazság, hogy a legjobb történelmi festmény
mindig az, a mely a cselekmény korában,
közvetlen szemtanu kezétől származik.